

Projekt

UCHWAŁA NR
RADY GMINY SANTOK

z dnia 2020 r.

w sprawie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 – 2032 - aktualizacja”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 713 ze zm.) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019r., poz. 1396 ze zm.) Rada Gminy Santok uchwala co następuje:

§ 1. 1. Uchwala się „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 – 2032 - aktualizacja” wraz z załączoną inwentaryzacją.

2. Aktualizacja zapisów w treści Programu wskazanego w § 1 ust. 1 wynika z konieczności dokonania weryfikacji ilościowej azbestu występującego na terenie Gminy Santok po przeprowadzonych pracach inwentaryzacyjnych.

3. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 – 2032 – aktualizacja” wraz z opracowaną uaktualnioną inwentaryzacją stanowią załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Santok.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SANTOK

ADRES NIERUCHOMOŚCI						OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI	
Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	NR OBRĘBU	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA					ILOŚĆ [m ²]			ILOŚĆ [kg]
						FALISTE	PŁASKIE	BM	BG	BMG	BP	BI				
1	BARANOWICE		6	0014	61/1	X			X				165	2475	3	
2			14	0014	21/1	X			X				25	375	2	
3			15	0014	25	X		X					10	150	3	
4			16	0014	27/2	X			X				120	1800	3	
		X						X				90	1350	3		
		X						X				100	1500	3		
5		28	0014	39/2	X		X					210	3150	3		
	X					X				180	2700	3				
	X					X				160	2400	3				
6		29	0014	38/1	X			X				35	525	3		
					X			X				100	1500	3		
7	CZECHÓW	Kasztanowa	5	0005	243	X			X				20	300	3	
8		Klonowa	1	0005	98/1	X			X				60	900	3	
9		Klonowa	5A	0005	95	X			X				100	1500	3	
10		Dębowa	3	0005	83/4	X			X				50	750	3	
11		Dębowa	10	0005	41	X		X					200	3000	3	
12				0005	156	X			X				90	1350	3	
13		Klonowa	11	0005	47	X			X				70	1050	2	
14		Klonowa	17	0005	36	X			X				50	750	3	
15		Bukowa	11	0005	29	X			X				170	2550	3	
						X			X			20	300	3		
						X			X			60	900	3		
16		Bukowa	2	0005	24/2	X			X				400	6000	3	
						X			X			60	900	3		
17		Klonowa	50	0005	143/4	X			X				170	2550	3	
18		Klonowa	40	0005	148/1	X			X				170	2550	3	
19		Klonowa	22	0005	153/2	X			X				90	1350	3	
20		Klonowa	18	0005	155	X			X				350	5250	3	
21		Klonowa	16	0005	154	X			X				80	1200	3	
22		Klonowa	4	0005	163	X			X				460	6900	3	
23		Kalinowa	13	0005	230	X			X				15	225	3	
24		Kalinowa	6	0005	234/2	X			X				190	2850	3	
25		Lipowa	2	0005	191/3	X			X				25	375	3	
26		Orzechowa		0005	75/11	X			X				22	330	3	
27				0005	75/4	X			X				70	1050	3	
28		Dębowa	14	0005	37/20	X			X				60	900	1	SKŁADOWANIE
29		Bukowa	4	0005	25	X			X				160	2400	3	
						X			X			30	450	3		
						X			X			60	900	3		
30		Kalinowa	21	0005	200/7	X			X				590	8850	3	
						X			X			220	3300	3		
31		Kalinowa	34	0005	101/1	X			X				45	675	3	
32		Orzechowa		0005	75/15	X			X				50	750	2	
33		Bukowa	8	0005	27/3	X			X			X	220	3300	3	SALA WIEJSKA
34		Klonowa		0005	108/1 i 108/2	X			X				20	300	3	
35		Kalinowa	15	0005	228	X			X				610	9150	3	
36			1	0006	49/3	X			X			300	4500	3		
37			4	0006	54/7	X			X			57	855	3	SKŁADOWANIE	
						X			X			30	450	3		
						X			X			5	75	3		

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SANTOK

ADRES NIERUCHOMOŚCI						OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI	
Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	NR OBRĘBU	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCA WYSTĘPOWANIA					ILOŚĆ [m ²]			ILOŚĆ [kg]
						FALISTE	PŁASKIE	BM	BG	BMG	BP	BI				
38	GÓRKI		10	0006	55/3	X			X				55	825	2	
						X			X				20	300	3	
39				16	0006	81/1	X			X			35	525	3	
					0006	81/1	X			X			45	675	3	
40				17	0006	78/1	X			X			25	375	3	
					0006	106/1	X			X			25	375	3	
41			32	0006	109/2	X			X			45	675	3		
				0006	109/2	X			X			120	1800	3		
42			5A	0006	54/10	X						X	615	9225	3	HAYA MIESZALNIA FARB I LAKIERÓW
43	GRALEWO		1	0003	331/31	X			X				160	2400	2	
44			2	0003	45	X			X				10	150	3	
					0003	46/2	X		X				125	1875	3	
				3	0003	46/2	X		X				80	1200	3	
					0003	46/2	X		X				40	600	3	
					0003	46/2	X		X				45	675	3	
					0003	47	X		X				20	300	3	
46				4	0003	47	X		X				10	150	2	
					0003	48	X		X				45	675	3	
47				5	0003	48	X		X				45	675	3	
48				9	0003	171/1	X		X				50	750	3	
49				13	0003	175	X		X				80	1200	3	
50				14	0003	175	X		X				65	975	2	
51				19	0003	279	X		X				8	120	3	
52				20	0003	278/2	X		X				75	1125	3	
53				21	0003	277	X		X				30	450	3	
54				24	0003	274	X		X				355	5325	3	
55				25	0003	272/2	X		X				75	1125	3	
56				26	0003	272/3	X		X				8	120	3	
					0003	272/3	X		X				40	600	3	
57				29	0003	268 i 269	X		X				260	3900	3	
58				30	0003	267/1	X		X				15	225	3	SKŁADOWANIE
					0003	267/1	X		X				10	150	3	
59				34	0003	263	X		X				85	1275	3	
60				37	0003	259/1	X		X				45	675	2	
61				40	0003	255/1	X		X				140	2100	3	
					0003	255/1	X		X				200	3000	3	
62				43	0003	246	X		X				25	375	3	
					0003	246	X		X				70	1050	2	
					0003	249/2	X		X				30	450	3	
					0003	249/2	X		X				160	2400	3	
					0003	249/2	X		X				50	750	3	
64			48	0003	252	X		X				110	1650	3		
65			50	0003	109	X		X				50	750	3		
66			51	0003	111	X		X				165	2475	2		
				0003	111	X		X				50	750	3		
				0003	112	X		X				25	375	2		
67			52	0003	112	X		X				110	1650	3		
				0003	112	X		X				35	525	2		
				0003	112	X		X				45	675	2		
68			54	0003	113/12	X		X				335	5025	2		
				0003	113/12	X		X				85	1275	3		
69			55	0003	116	X		X				50	750	3		

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SANTOK

ADRES NIERUCHOMOŚCI						OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								UWAGI		
Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	NR OBRĘBU	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA					ILOŚĆ [m ²]		ILOŚĆ [kg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIECIA
						FALISTE	PLASKIE	BM	BG	BMG	BP	BI				
70	GRALEWO		58	0003	120	X			X				110	1650	3	
71			63	0003	126	X			X				360	5400	3	
					128	X			X				50	750	3	
							X			X			110	1650	3	
72			65	0003	130	X			X				125	1875	1	SKŁADOWANE
73			71	0003	142	X			X				85	1275	3	
						X			X				8	120	2	
74			73	0003	139/2	X				X			30	450	3	
						X					X		225	3375	3	
						X							30	450	3	
						X				X			130	1950	3	
75			78	0003	61	X			X				90	1350	3	
76			80	0003	59/3	X			X				20	300	3	
77			81	0003	58/2	X			X				50	750	3	
78			82	0003	56/4	X			X				60	900	3	
79			92	0003	67	X			X				15	225	2	
						X			X				160	2400	2	
80			16A	0003	191/4	X			X				400	6000	3	
81			16B	0003	191/2	X			X				190	2850	3	
82			1B	0003	44/14	X							25	375	3	
83			1C	0003	44/13	X			X				140	2100	3	
84			1D	0003	10/15	X			X				75	1125	2	SKŁADOWANIE
85			1E	0003	10/16	X			X				40	600	2	SZOPY PRZY BLOKACH
86			51A	0003	110	X			X				350	5250	2	SZOPY PRZY BLOKACH
87			65A	0003	131	X			X				165	2475	2	SZOPY PRZY BLOKACH
						X			X				90	1350	3	
						X			X				85	1275	3	
						X			X				10	150	2	
88				0003	10/19	X			X				45	675	3	
89				0003	10/32	X			X				40	600	2	SKŁADOWANE
90			0003	10/30	X			X				105	1575	2	SZOPY PRZY BLOKACH	
91			0003	10/25	X			X				70	1050	2	SZOPY PRZY BLOKACH	
92			0003	10/33	X			X				345	5175	3		
93			0003	10/28	X			X				75	1125	3		
94			0003	82	X			X				10	150	2		
95		104 B	0003	331/26	X			X				45	675	2		
96		104C	0003	331/24	X			X				40	600	2		
97	GRALEWO	96	0003	318/1	X							420	6300	3	M&K ZAKŁAD SIECI SANITARNYCH	
98			0003	331/33	X			X				90	1350	2		
99			2	0002	310	X			X				40	600	2	
100		6	0002	306/4	X							90	1350	2		
101		9	0002	299	X			X				400	6000	3	SKŁADOWANIE	
102		15	0002	288	X			X				180	2700	3		
103		17	0002	138	X			X				10	150	3		
104		33	0002	134	X			X				150	2250	2		
105		34	0002	212	X			X				20	300	1	SKŁADOWANE	
106		40	0002	114/6	X			X				195	2925	2		
					X		X					1650	24750	2		
						X						x	24750	2		
							X					1650	24750	3		

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SANTOK

ADRES NIERUCHOMOŚCI						OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIECIA	UWAGI			
Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	NR OBRĘBU	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA					ILOŚĆ [m ²]			ILOŚĆ [kg]		
						FALISTE	PLASKIE	BM	BG	BMG	BP	BI						
107	JANCZEWO		45	0002	129	X			X				30	450	3			
							X		X					10	150		3	
108					47	0002	130	X		X				3	45		3	SKŁADOWANIE
								X						5	75		3	
109					49	0002	119	X			X			60	900		3	
110					50	0002	118	X			X			108	1620		2	
111					53	0002	117/4	X			X			75	1125		3	
112					56	0002	100/3	X			X			300	4500		3	
113					64	0002	194/1	X			X			15	225		2	
								X		X				5	75		3	
114					65	0002	195/27	X			X			35	525		3	
115					68	0002	230/13	X						100	1500		3	SKŁADOWANIE
116					70	0002	237/1	X			X			125	1875		3	
117					82	0002	823	X						150	2250		3	SKŁADOWANIE
118					83	0002	273	X			X			20	300		3	
119					85	0002	162/12	X		X				300	4500		3	
120					87	0002	162/5	X			X			15	225		2	
								X		X				60	900		3	
121					97	0002	165/2	X			X			30	450		2	
122					100	0002	63/2	X			X			30	450		3	
								X			X			150	2250		3	
123					105	0002	83/2	X			X			55	825		3	
								X		X				15	225		3	
124					113	0002	75/8	X			X			15	225		3	
								X		X				150	2250		3	
125					115	0002	73/2	X			X			230	3450		3	
								X			X			20	300		3	
								X			X			90	1350		3	
						X			X			20	300	3				
126			116	0002	23	X			X			235	3525	3				
						X			X			110	1650	3				
						X			X			60	900	3				
						X						50	750	1	SKŁADOWANE			
127			119	0002	20/2	X						70	1050	3	SKŁADOWANIE			
						X						120	1800	1	SKŁADOWANE			
128			122	0002	19/2	X			X			90	1350	2				
129			125	0002	16	X		X				330	4950	3				
						X		X				35	525	3				
130			1A	0002	180	X			X			90	1350	3				
131			1C	0002	340/4	X			X			140	2100	3				
132			66A	0002	220/10	X			X			110	1650	3				
133			88A	0002	159	X			X			30	450	3				
134	JANCZEWO			0002	124/5	X			X			410	6150	2				
135				0002	168	X			X			260	3900	3				
						X			X			260	3900	3				
136			4	0015	265/1	X			X			70	1050	3				
137			10	0015	312/1	X			X			100	1500	3				
138			13	0015	258/3	X			X			45	675	3				
						X			X			20	300	3				
139			19	0015	253/1	X			X			30	450	2				
						X			X			20	300	2				
140			27	0015	242/8	X		X				10	150	3				
						X		X				120	1800	3				

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SANTOK

ADRES NIERUCHOMOŚCI						OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBOW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST							OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI					
Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	NR OBRĘBU	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA							ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [kg]			
						FALISTE	PŁASKIE	BM	BG	BMG	BP	BI							
141	JASTRZĘBNIK		28	0015	242/2	X			X				130	1950	3	SKŁADOWANIE			
142			29	0015	288/1	X							250	3750	3				
143			39	0015	232/1	X			X				170	2550	3				
144			44	0015	227/4	X		X					20	300	3				
145			45	0015	225/2	X			X				200	3000	3				
146			46	0015	278	X			X				30	450	3				
147			47	0015	224/2	X			X				20	300	3				
148			48	0015	226	X			X				40	600	3				
149			50	0015	223	X		X					300	4500	3				
150			55	0015	221	X							30	450	3				
151			63	0015	210/2	X			X				40	600	3				
152			13A	0015	258/4	X			X				170	2550	3				
153		LIPKI MAŁE		11	0008	99/4		X	X				20	300	3				
154				14	0008	129/5	X			X			240	3600	2				
155	LIPKI WIELKIE	KOŚCIELNA	5	0012	143	X			X			130	1950	3					
										X			X				40	600	3
										X			X				35	525	3
156		KOŚCIELNA	14	0012	35	X			X			45	675	3					
									X			X				65	975	3	
									X			X				70	1050	3	
157		KOŚCIELNA	15	0012	177/2	X			X			70	1050	3					
					0012	177/2	X			X			90	1350		3			
158		KOŚCIELNA	17	0012	178/3i 178/4	X		X				50	750	3					
					0012	178/3	X			X			260	3900		3			
159		LUBELSKA	3	0012	134	X			X			40	600	3					
							X		X			X				25	375	3	
160		LUBELSKA	2	0012	133	X			X			10	150	3					
161		ŁĄKOWA	3	0012	38	X			X			60	900	3					
162		ŁĄKOWA		0012	180/3	X			X			50	750	3					
163		ŁĄKOWA	5	0012	31	X			X			25	375	3					
164		NOTECKA	1	0012	49/1	X			X			210	3150	3					
165	NOTECKA	2	0012	46	X			X			22	330	2						
166	NOWA	1	0012	233	X		X				35	525	2						
167	NOWA	2	0012	161/8	X						20	300	3						
168	NOWA	3	0012	227	X			X			30	450	3						
169	NOWA	5	0012	226	X			X			50	750	3						
170	NOWA	7	0012	157	X			X			110	1650	3						
171	NOWA	9	0012	155	X			X			50	750	3						
						X		X			X			100	1500	3			
						X		X			X			70	1050	3			
172	NOWA	11	0012	222	X			X			20	300	3						
173	NOWA	12	0012	153	X			X			20	300	3						
174	NOWA	13	0012	221	X			X			50	750	3						
175	NOWA	14A	0012	212/5	X			X			80	1200	3						
176	NOWA	2A	0012	160/4	X			X			40	600	3						
					161/3	X				X			70	1050	3				
177	NOWA	3A	0012	160/3	X			X			30	450	3						
					X			X			75	1125	3						

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SANTOK

ADRES NIERUCHOMOŚCI						OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBOW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIECIA	UWAGI	
Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	NR OBRĘBU	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA					ILOŚĆ [m ²]			ILOŚĆ [kg]
						FALISTE	PŁASKIE	BM	BG	BMG	BP	BI				
178	LIPKI WIELKIE	PLAC KOŚCIELNY	3	0012	149	X			X				35	525	3	SKŁADOWANIE
179		PLAC KOŚCIELNY	6	0012	142/2	X			X				20	300	3	
180		PLAC KOŚCIELNY	8	0012	137	X			X				40	600	3	
181		PLAC KOŚCIELNY	10	0012	172	X			X				40	600	3	
182		POCZTOWA	6	0012	166/2	X			X				170	2550	3	
183		POLNA	3A	0012	151/5	X			X				60	900	3	
184		POLNA	4A	0012	152/2	X			X				80	1200	3	
						X			X			15	225	3		
						X			X			25	375	3		
185		POLNA	6	0012	150/3	X			X			90	1350	3		
186		STOLARSKA	7	0012	128	X			X			90	1350	3		
187		STOLARSKA	10	0012	126/4	X			X			110	1650	3		
188		STOLARSKA	10A	0012	126/1	X			X			140	2100	3		
189		STOLARSKA	10B	0012	126/3	X			X			40	600	3		
190		STOLARSKA	11B	0012	124	X			X			360	5400	3		
191		SZOSOWA	2	0012	423/7	X			X			70	1050	3		
192		SZOSOWA	4	0012	455/2	X			X			60	900	3		
193		SZOSOWA	14	0012	403	X			X				30	450	3	
						X			X			20	300	3		
						X			X			130	1950	3		
194		SZOSOWA	17	0012	437/1	X			X			30	450	3		
						X			X			20	300	3		
195		SZOSOWA	18	0012	438/3	X			X			120	1800	3		
196		SZOSOWA	20	0012	440/8	X			X			25	375	3		
						X			X			100	1500	3		
197		SZOSOWA	22	0012	390	X		X				20	300	3		
						X			X			60	900	3		
						X			X			70	1050	3		
198	SZOSOWA	23	0012	441/2	X			X			140	2100	3			
199	SZOSOWA	24	0012	442	X			X			860	12900	3			
200	SZOSOWA	26	0012	444/1	X			X			80	1200	3			
201	SZOSOWA	28	0012	387	X			X			70	1050	3			
202	SZOSOWA	30	0012	449/1	X			X			35	525	3			
203	SZOSOWA	33	0012	382/11	X			X			140	2100	3			
204	SZOSOWA	36	0012	104	X			X			120	1800	3			
205	SZOSOWA	52	0012	259/2	X		X				110	1650	3			
					X			X			15	225	3			
206	SZOSOWA	54	0012	260	X			X			70	1050	3			
					X			X			20	300	3			
207	SZOSOWA	56	0012	248/6	X		X				170	2550	3			
					X			X			20	300	3			
208	SZOSOWA	62	0012	264	X			X			40	600	3			
209	SZOSOWA	65	0012	243	X			X			70	1050	3			
210	SZOSOWA	67	0012	242	X			X			60	900	3			
211	SZOSOWA	68	0012	267	X			X			80	1200	3			
212	SZOSOWA	69	0012	634	X			X			80	1200	3			

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SANTOK

ADRES NIERUCHOMOŚCI						OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI	
Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	NR OBRĘBU	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCA WYSTĘPOWANIA					ILOŚĆ [m ²]			ILOŚĆ [kg]
						FALISTE	PLASKIE	BM	BG	BMG	BP	BI				
213	LIPKI WIELKIE	SZOSOWA	74	0012	235	X			X				35	525	3	
						X			X				40	600	3	
214		SZOSOWA	79	0012	317/3	X			X				90	1350	3	
215		SZOSOWA	85	0012	273	X			X				75	1125	3	
						X			X				30	450	3	
216		SZOSOWA	87	0012	224/2	X			X				25	375	3	
						X			X				20	300	3	
						X		X					120	1800	3	
217		SZOSOWA	88	0012	274/2	X		X					15	225	3	
						X	X						80	1200	3	
						X	X						10	150	3	
218		SZOSOWA	89	0012	223/2	X			X				60	900	3	
						X			X				140	2100	3	
						X			X				40	600	3	
219			SZOSOWA	99	0012	216/1	X			X			200	3000	3	POCZTA
220			SZOSOWA	103	0012	213/1	X		X				95	1425	3	
221			SZOSOWA	109	0012	206/27	X			X			350	5250	3	OŚRODEK SZKOLNO-WYCHOWAWCZY
222			SZOSOWA	106A	0012	638	X			X			40	600	2	
223			SZOSOWA	106B	0012	283/3	X			X			50	750	3	
224			SZOSOWA	107C	0012	317/1	X			X			140	2100	3	
225			SZOSOWA	111A	0012	206/12	X			X			100	1500	3	
226		SZOSOWA	19A	0012	439/8	X			X				1215	18225	3	
						X			X				560	8400	3	
227		SZOSOWA	19B	0012	439/11	X			X				770	11550	3	
228		SZOSOWA	29A	0012	386	X			X				25	375	3	
						X			X				70	1050	3	
229		SZOSOWA	32A	0012	447/2	X			X				40	600	3	
						X			X				30	450	3	
230			SZOSOWA	45A	0012	256	X			X			170	2550	3	
231			SZOSOWA	46B	0012	112/4	X			X			280	4200	3	
232	SZOSOWA	5A	0012	427/5	X			X				1560	23400	3		
					X			X				560	8400	3		
					X			X				870	13050	3		
233	SZOSOWA	5B	0012	427/4	X			X				870	13050	3		
					X			X				1560	23400	3		
					X			X				1560	23400	3		
					X			X				120	1800	3		
234	LIPKI WIELKIE	SZOSOWA	98A	0012	279/6	X					X	100	1500	3	GMINNA SPÓŁKA WODNO-ŚCIEKOWA	
235		SZOSOWA		0012	209/30	X			X			25	375	3		
236		SZOSOWA		0012	289/1	X			X			35	525	3		
237		SZOSOWA		0012	458	X					X	15	225	3	PRZYSTANEK PKS ZARZ. WOJ. LUB.	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SANTOK

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SANTOK																
ADRES NIERUCHOMOŚCI						OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBOW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								UWAGI		
Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	NR OBRĘBU	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA					ILOŚĆ [m ²]		ILOŚĆ [kg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIECIA
						FALISTE	PŁASKIE	BM	BG	BMG	BP	BI				
238	LUDZISŁAWICE		4	0011	208	X			X				80	1200	3	
239			5	0011	206/1	X			X				20	300	3	
240			7	0011	201/1	X			X				25	375	3	
241			17	0011	104	X			X				30	450	3	
242			21	0011	109	X			X				55	825	3	
243			22	0011	110	X			X				30	450	3	
							X		X				120	1800	3	
							X		X				15	225	3	
244			23	0011	115 i 114/1	X			X				1200	18000	3	
245			24	0011	114/2	X			X				55	825	3	
							X		X				25	375	3	
246			28	0011	182/1	X			X				55	825	2	
							X		X				60	900	2	
247			29	0011	182/2	X			X				100	1500	3	
248			31	0011	179	X			X				175	2625	3	
							X		X				35	525	3	
249			32	0011	176	X			X				100	1500	3	
							X		X				70	1050	2	
250			39	0011	96	X			X				50	750	3	
251			41	0011	55/2	X			X				520	7800	3	
						X		X				70	1050	3		
252		45	0011	60/2			X	X				25	375	2		
							X	X				35	525	2		
253		46	0011	61/3	X			X				150	2250	3		
						X		X				50	750	3		
254		5A	0011	206/6 i 206/3	X			X				140	2100	3		
255	MAKOSZYCE		1	0013	13/2	X							1460	21900	3	FERMA DROBIU - SKŁADOWANIE
		X										1460	21900	3	FERMA DROBIU - SKŁADOWANIE	
		X										1460	21900	3	FERMA DROBIU - SKŁADOWANIE	
		X										1460	21900	3	FERMA DROBIU - SKŁADOWANIE	
		X										1460	21900	3	FERMA DROBIU - SKŁADOWANIE	
		X										1460	21900	3	FERMA DROBIU - SKŁADOWANIE	
256			3	0013	10	X			X				165	2475	3	
		X						X				35	525	3		
							X						10	150	1	SKŁADOWANE
257			6	0013	25/3	X			X				25	375	2	
258			8	0013	28/6	X			X				25	375	3	
259			10	0013	27	X			X				390	5850	2	
	X						X				15	225	2			
260		13	0013	35/5	X			X				120	1800	3		
						X		X				20	300	3		
261		17	0013	49	X			X				10	150	2		
262		1	0010	75	X							125	1875	3	SKŁADOWANIE	
263		2	0010	72	X			X				370	5550	3		

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SANTOK

ADRES NIERUCHOMOŚCI						OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBOW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIECIA	UWAGI	
Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	NR OBRĘBU	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCA WYSTĘPOWANIA					ILOŚĆ [m ²]			ILOŚĆ [kg]
						FALISTE	PLASKIE	BM	BG	BMG	BP	BI				
264	NOWE POLICHNO		4	0010	70/1	X			X				30	450	3	
						X			X				50	750	3	
265			8	0010	35	X			X				50	750	3	
						X			X				35	525	3	
						X		X					220	3300	3	
266			10	0010	37/5	X							150	2250	1	SKŁADOWANIE
						X			X				300	4500	3	
267			12	0010	41	X		X					100	1500	3	
268			14	0010	44/1	X			X				220	3300	3	
269			15	0010	45/1	X			X				50	750	3	
						X			X				10	150	3	
270			21	0010	118/14	X			X				15	225	3	
271			23	0010	93/6	X		X					330	4950	3	
272			24	0010	94	X			X				425	6375	3	
						X			X				380	5700	3	
273			25	0010	95/1	X			X				75	1125	2	
						X			X				140	2100	3	
274			26	0010	96	X			X				80	1200	3	
						X			X				100	1500	2	
275			27	0010	50	X							50	750	3	SKŁADOWANIE
276			28	0010	101/4	X			X				75	1125	3	
						X			X				60	900	3	
277			31	0010	105/2	X			X				165	2475	3	
						X			X				200	3000	3	
278			32	0010	130/6	X			X				380	5700	3	
279			35	0010	136	X			X				110	1650	3	
280		36	0010	139/5	X			X				15	225	2		
281		37	0010	138/1	X							200	3000	1	SKŁADOWANE	
282		28A	0010	101/4	X			X				180	2700	3		
283			0010	91/3	X			X				400	6000	3		
284	PŁOMYKOWO		2	0004	104/3	X			X			30	450	3		
285			6	0004	121/4	X		X					160	2400	2	
286			8	0004	119	X			X				130	1950	3	
287			9	0004	118/3	X							200	3000	3	SKŁADOWANIE
						X			X				35	525	3	
288			18	0004	93	X			X				130	1950	3	
						X			X				40	600	3	
289			19	0004	62	X			X				70	1050	3	
						X			X				25	375	3	
290			20	0004	61	X			X				30	450	3	
						X			X				30	450	3	
						X			X				70	1050	3	
291			21	0004	60/1	X			X				100	1500	3	
						X			X				40	600	3	
292			23	0004	58/1	X			X				90	1350	3	
					X			X				20	300	3		

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SANTOK

ADRES NIERUCHOMOŚCI						OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST							OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI			
Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	NR OBRĘBU	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA							ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [kg]	
						FALISTE	PLASKIE	BM	BG	BMG	BP	BI					
293	SANTOK		26	0004	51	X			X				170	2550	3	SKŁADOWANIE	
294			27	0004		50	X			X				15	225		3
295			31	0004		32/6	X		X					60	900		3
296			35/2	0003	795/1	X			X				45	675	3		
297			36/3	0003	794/1	X			X				45	675	2		
						X			X				30	450	2		
298			12A	0004	102/1	X			X				130	1950	3		
						X							20	300	3		
						X							40	600	3		
299			28A	0004	39/1	X							50	750	3		
						X							95	1425	3		
						X							65	975	3		
						X							250	3750	3		
300			4B	0007	442/7	X		X					240	3600	2		
						X			X				85	1275	3		
				X			X				25	375	3				
301				0004	39/2	X		X			10	150	3				
302		GORZOWSKA	2A	0007	310/1	X		X				100	1500	3			
303		GORZOWSKA	3	0007	344		X	X				150	2250	2			
304		GORZOWSKA	11	0007	648	X			X			150	2250	3			
305		GORZOWSKA	27	0007	633	X			X			50	750	2			
306		GORZOWSKA	33	0007	628	X		X				7	105	3			
307		GORZOWSKA	50	0007	545	X						66	990	3			
308		GORZOWSKA	56	0007	542	X		X				5	75	3			
						X			X			20	300	2			
309		GORZOWSKA	70	0007	535	X			X			5	75	3			
310		GORZOWSKA	74	0007	533	X			X			120	1800	3			
311		GORZOWSKA	80	0007	530	X		X				165	2475	3			
312		GORZOWSKA	83	0007	596	X			X			110	1650	3			
313		GORZOWSKA	90	0007	525	X			X			220	3300	3			
314		GORZOWSKA	91	0007	591	X			X			20	300	3			
315		GORZOWSKA	110	0007	511	X			X			60	900	3			
316		GORZOWSKA	111	0007	497	X			X			60	900	3			
						X		X				10	150	3			
317		GORZOWSKA	116	0007	508	X			X			50	750	3			
318		GORZOWSKA	117	0007	493	X						40	600	1			
319		GORZOWSKA	124	0007	500	X			X			10	150	3			
320		GORZOWSKA	125	0007	502	X			X			45	675	3			
321		GORZOWSKA	118A	0007	505	X						70	1050	2			
322		GORZOWSKA	24A	0007	642/1	X			X			20	300	3			
323		GORZOWSKA	7A	0007	326	X			X			25	375	3			
324		GRALEWSKA	4	0007	269/2	X			X			45	675	3			
325		GRALEWSKA	8	0007	265/1	X			X			80	1200	2			
326		SZKOLNA	6	0007	90/3	X			X			45	675	3			

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SANTOK

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SANTOK																
ADRES NIERUCHOMOŚCI						OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST										
Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	NR OBRĘBU	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA					ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [kg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
						FALISTE	PLASKIE	BM	BG	BMG	BP	BI				
327		SZKOLNA	7	0007	71	X			X				80	1200	3	
328		WODNA	4	0007	570	X			X				30	450	3	
329		WODNA	8	0007	495	X			X				45	675	3	
330		WODNA	18	0007	486	X			X				60	900	3	SKŁADOWANIE
331		LIPOWA	7	0009	380/2	X			X				25	375	3	
332		LIPOWA	10	0009	392/9	X			X				110	1650	3	
333		LIPOWA	12	0009	405/4	X			X				80	1200	3	
334		LIPOWA		0009	393/1	X			X				20	300	1	SKŁADOWANE
335		MŁYŃSKA	9	0009	401	X			X				70	1050	3	
336		MŁYŃSKA		0009	409/1	X			X				200	3000	3	SKŁADOWANIE
337		MŁYŃSKA	12	0009	412/3	X		X					40	600	2	
338		MŁYŃSKA	17	0009	227/6	X			X				40	600	3	
339		NADBRZEŻNA	1	0009	299	x			X				2200	33000	3	
340		NADBRZEŻNA	2	0009	316/1	X			X				70	1050	3	
341	STARE POLICHNO	NADBRZEŻNA	7	0009	312/2	X			X				30	450	3	
342		NADBRZEŻNA	8	0009	309/1	X			X				180	2700	2	
343		NADBRZEŻNA	9	0009	313	X			X				160	2400	3	
344		NADBRZEŻNA	13	0009	330	X			X				100	1500	3	
345		NADBRZEŻNA	14	0009	329	X			X				40	600	3	
346		NADBRZEŻNA	16	0009	321/3	X			X				45	675	3	
347		NADBRZEŻNA	17	0009	320	X			X				70	1050	2	
348		OS. LEŚNE	6	0009	392/8	X			X				75	1125	3	
349		OS. LEŚNE	11	0009	392/3	X			X				20	300	3	
350		SKWIERZYŃSKA	1	0009	277/1	X			X				80	1200	3	
351		SKWIERZYŃSKA	8	0009	367	X			X				15	225	3	
352		SKWIERZYŃSKA	25	0009	459	X			X				170	2550	3	PRZETWÓRNIA OWOCÓW I WARZYW
353		SKWIERZYŃSKA	50	0009	339	X			X				80	1200	3	
354		SOSNOWA	1	0009	387/1	X			X				50	750	3	
355		SPORTOWA	2	0009	271	X			X				50	750	3	
356		SPORTOWA	6	0009	335/1	X			X				90	1350	3	
357	STARE POLICHNO	SPORTOWA	8	0009	336/1	X			X				25	375	3	
358		SPORTOWA	10	0009	340/1	X			X				80	1200	3	
359		SPORTOWA	5D	0009	262/24	X			X				50	750	3	
360		SPORTOWA		0009	262/9 i 262/8	X			X				600	9000	3	SKŁADOWANIE
361		SZKOLNA	10	0009	366/2	X			X				50	750	3	
362		ZIELONA	7	0009	307	X			X				75	1125	3	SKŁADOWANIE
363		ZIELONA	8	0009	306	X			X				40	600	3	SKŁADOWANIE
364		ZIELONA	9	0009	304	X			X				270	4050	3	
365			1	0001		X			X				90	1350	3	
365						X			X				25	375	3	
365						X			X				220	3300	3	

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SANTOK

ADRES NIERUCHOMOŚCI						OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBOW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST								UWAGI		
Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	NR OBRĘBU	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA					ILOŚĆ [m ²]		ILOŚĆ [kg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIECIA
						FALISTE	PLASKIE	BM	BG	BMG	BP	BI				
					148/11	X			X				25	375	3	
366	WAWRÓW		2	0001	162/6	X			X				160	2400	3	
					162/5	X			X				460	6900	3	
367				3	0001	160/5	X			X			300	4500	3	
368				14	0001	150	X			X			430	6450	3	
369				15	0001	149	X			X			90	1350	3	
							X			X			70	1050	3	
370				22	0001	87/1	X			X			45	675	3	
							X			X			70	1050	3	
371				31	0001	68/6	X			X			300	4500	3	
							X		X				250	3750	3	
372				32	0001	102/2 i 206/2	X		X				250	3750	3	
373				33	0001	103/1	X		X				190	2850	3	
							X		X				240	3600	3	
374				34	0001	104/1	X		X				240	3600	3	
							X			X			260	3900	3	
375				35	0001	104/2	X			X			310	4650	3	
							X			X			260	3900	3	
376				38	0001	105	X		X				150	2250	3	
							X			X			350	5250	3	
377				43	0001	107	X		X				270	4050	3	
							X			X			90	1350	3	
378				44	0001	114/1	X			X			90	1350	3	
379				45	0001	114/4	X			X			210	3150	3	
380				47	0001	100/1	X			X			70	1050	3	
381				48	0001	115	X			X			50	750	3	
382				51	0001	140/1	X			X			90	1350	3	
383				59	0001	139/1	X			X			120	1800	3	
384				64	0001	135/12 i 135/11	X			X			360	5400	3	
385				15A	0001	135/25	X		X				360	5400	3	
386				16A	0001	135/147	X		X				160	2400	3	
387				22A	0001	149	X			X			40	600	3	
							X			X			270	4050	3	
388				53A	0001	148/2	X			X			75	1125	3	FERMA DROBIU
							X			X			25	375	3	FERMA DROBIU
							X			X			30	450	3	FERMA DROBIU
389					0001	88/1	X			X			25	375	3	OGRÓDKI DZIAŁKOWE GMINA SANTOK
							X		X				260	3900	2	OGRÓDKI DZIAŁKOWE GMINA SANTOK
390					0001	136	X			X			40	600	3	
391					0001	135/140	X			X			500	7500	3	
						X			X			45	675	3	GMINA SANTOK	
392				0001	135/153	X			X			30	450	3	OGRÓDKI DZIAŁKOWE	
393				0001	300	X			X			40	600	3	OGRÓDKI DZIAŁKOWE	
394				0001	265	X			X			40	600	3	OGRÓDKI DZIAŁKOWE	
395				0001	373 i 374	X			X			40	600	3		
396				0001	378 i 377	X			X			45	675	3		
397				0001	413	X			X			20	300	3		
												82339	1235085			

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW AZBESTOWYCH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY SANTOK

ADRES NIERUCHOMOŚCI						OBIEKTY/URZĄDZENIA Z ZASTOSOWANIEM WYROBOW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST											
Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	NR OBRĘBU	NR DZIAŁKI	RODZAJ WYROBU		MIEJSCE WYSTĘPOWANIA						ILOŚĆ [m ²]	ILOŚĆ [kg]	OCENA STOPNIA PILNOŚCI USUNIĘCIA	UWAGI
						FALISTE	PŁASKIE	BM	BG	BMG	BP	BI					

- I STOPIEŃ PILNOŚCI
- II STOPIEŃ PILNOŚCI
- III STOPIEŃ PILNOŚCI
- OSOBY PRAWNE

Inwestor:

GMINA SANTOK

ul. Gorzowska 59

66-431 Santok

Temat opracowania:

**PROGRAM USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW
ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY
SANTOK NA LATA 2020 – 2032 - aktualizacja**

Zespół autorski:

mgr inż. Łukasz Bystrzanowski

inż. Katarzyna Busek

**MINISTERSTWO
GOSPODARKI**

**Program współfinansowany ze
środków Ministerstwa
Gospodarki RP**

Konkurs – Azbest 2013!

Program opracowany przy współpracy z przedstawicielami Urzędu Gminy Santok

SANTOK, stan na maj 2020 r.

SPIS TREŚCI:

1. WSTĘP.....	4-12
1.1. Wprowadzenie	4-6
1.2. Ogólna charakterystyka Gminy Santok	6-8
1.3. Cel i zadania „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 – 2032 - aktualizacja”	8-10
1.4. Koncepcja zarządzania „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 – 2032 - aktualizacja”	11
1.5. Opis zawartości dokumentu „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 – 2032 - aktualizacja”	11-12
2. CHARAKTERYSTYKA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I ODDZIAŁYWANIE AZBESTU NA ZDROWIE CZŁOWIEKA	13-19
2.1. Występowanie i zastosowanie azbestu.....	13-16
2.2. Wpływ azbestu na organizm ludzki.....	16-17
2.3. Informowanie o ryzyku związanym z narażeniem na azbest występujący w środowisku.	17-18
2.3.1.Ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania azbestu	18-19
3. STAN PRAWNY W ZAKRESIE UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW I ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	19-44
3.1. Regulacje ustawowe.....	19-21
3.2. Akty wykonawcze	21-24
3.3. Zasady postępowania z wyrobami zawierającymi azbest w aspekcie obowiązującego prawa.	24-25
3.4. Obowiązki właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest.	25-29
3.5. Obowiązki wykonawcy prac, polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest. ...	29-37
3.6. Zasady postępowania przy transporcie odpadów zawierających azbest.....	37-41
3.7. Zasady składowania odpadów zawierających azbest.....	41-43
3.8. Analiza oddziaływania Programu na środowisko	44
4. ZADANIA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W ZAKRESIE USUWANIA AZBESTU...44-50	
4.1. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032.....	44-47
4.2. Aktualizacja Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami (AWPGO) wraz z Planem Inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych	48-50
4.3 Program Ochrony Środowiska Powiatu Gorzowskiego	50
5. GOSPODAROWANIE WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST NA TERENIE GMINY SANTOK	51-70

5.1. Metodyka inwentaryzacji	51
5.2. Wyroby zawierające azbest na terenie Gminy Santok – rodzaj i ilość – prognoza.	51-57
5.3. Kierunki i możliwości utylizacji odpadów zawierających azbest na terenie Gminy Santok ..	57-59
5.4. Strategia w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych.....	59-60
5.5. Harmonogram realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 – 2032 - aktualizacja”	60-62
5.6. Oszacowanie kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest na obszarze Gminy Santok..	62-67
5.7. Możliwości pozyskania środków finansowych na działania związane z usuwaniem azbestu na terenie Gminy Santok oraz składowaniem odpadów zawierających azbest.....	67-70
6. REALIZACJA ZADANIA W RAMACH USUNIĘCIA, TRANSPORTU I UNIESZKODLIWIENIA AZBESTU NA TERENIE GMINY SANTOK W ROKU 2020	71
7. PODSUMOWANIE	72-73
7. ZAŁĄCZNIKI	74-93
8. BIBLIOGRAFIA.....	93

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Położenie Gminy Santok na tle powiatu gorzowskiego.....	8
Rysunek 2 Schemat zarządzania "Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 – 2032 - aktualizacja " na poziomie lokalnym:	11
Rysunek 3 Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest w układzie wojewódzkim	15
Rysunek 4 Składowiska azbestu w Polsce	50
Rysunek 5 Oszacowanie ilości wyrobów zawierających azbest na poszczególnych miejscowościach Gminy Santok w Mg	54
Rysunek 6 Wykres przedstawiający ilość wyrobów zawierających azbest w Mg.....	55
Rysunek 7 Ewidencja wagowa stanu technicznego wyrobów zawierających azbest w obiektach będących własnością osób fizycznych i prawnych, zlokalizowanych na terenie Gminy Santok.....	56
Rysunek 8 Procentowy udział stopnia pilności usuwania wszystkich wyrobów zawierających azbest z obiektów, zlokalizowanych na terenie Gminy Santok.....	57

1. WSTĘP

1.1. Wprowadzenie

Opracowanie niniejszego dokumentu związane jest z realizacją zapisów zawartych w *Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032*.

„Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 – 2032 - aktualizacja” zwany dalej Programem zawiera przeprowadzoną w maju 2020 r. aktualizację inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Wyniki z przeprowadzonej inwentaryzacji zostały zebrane w bazie danych o wyrobach zawierających azbest i jest okresowo uaktualniany (www.bazaazbestowa.gov.pl).

Główne cele powstania programu to:

- wypełnienie obowiązku ustawowego dot. posiadania i wdrażania Programu,
- spowodowanie w konkretnej perspektywie czasowej wyeliminowania wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy,
- określenie posesji i ilości, na których występuje azbest wraz z określeniem numerów ewidencyjnych działek i obrębów ewidencyjnych,
- określenie obecnej ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy,
- wprowadzenie danych do Bazy Azbestowej,
- określenie kolejnych kroków w postępowaniu z wyrobami azbestowymi znajdującymi się na terenie Gminy Santok,
- oszacowanie wysokości środków potrzebnych na utylizację w przyszłości.

Ponadto opracowanie Programu stanowi pierwszy krok do uzyskania dofinansowania działań związanych z demontażem, transportem i składowaniem (unieszkodliwianiem) wyrobów azbestowych. Wreszcie jego realizacja wpłynie dodatnio na poprawę stanu środowiska poprzez podwyższenie jakości powietrza atmosferycznego, a tym samym zwiększy komfort życia, pracy i wypoczynku mieszkańców gminy.

Azbest znany jest od kilku tysięcy lat. Szerokie jego rozpowszechnienie nastąpiło w okresie ostatnich 100 lat. Z uwagi na swoje niewątpliwe zalety (unikalne właściwości), takie jak miękkość, giętkość, ognioodporność, odporność na działanie mrozu, kwasów, a także dobrą elastyczność, właściwości mechaniczne i małe przewodnictwo cieplne wykorzystywany był chętnie, jako cenny surowiec również w Polsce. Od czasów starożytnych azbest postrzegano, jako jedwab tajemniczego świata minerałów. Stosowany był w produkcji około 3000 wyrobów przemysłowych, lecz przede wszystkim (co najmniej około 85%) do produkcji wyrobów budowlanych, szczególnie płyt dachowych i elewacyjnych,

a także, w mniejszych ilościach, do produkcji rur, rozmaitych kształtek do kanałów wentylacyjnych, instalacyjnych i innych.

Produkcja płyt azbestowo - cementowych na ziemiach polskich rozpoczęła się w 1907 rok i trwała do roku 1998. W wyniku szerokiego zastosowania praktycznego materiały zawierające azbest należą do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla zdrowia ludzi i z tego powodu powinny podlegać sukcesywnej eliminacji. Odpady zawierające azbest należą do odpadów niebezpiecznych, a gospodarka nimi wymaga prawidłowego podejścia oraz szczególnej kontroli. Zasady postępowania z odpadami zawierającymi azbest reguluje szereg przepisów m.in. ustawa o zakazie stosowania azbestu, ustawa Prawo ochrony środowiska, ustawa o odpadach oraz związane z nimi rozporządzenia wykonawcze. Ostatnia nowelizacja ustawy o zakazie stosowania azbestu z 22 grudnia 2004 r. praktycznie zamknęła okres stosowania wyrobów zawierających azbest w Polsce. Do rozwiązania pozostaje natomiast – bardzo ważny ze względu na zdrowie ludzi i stan środowiska – problem sukcesywnego usuwania zużytych wyrobów zawierających azbest. Groźne dla zdrowia są włókna azbestu (respirabilne), wystarczająco drobne by przeniknąć głęboko do płuc. Włókna powstają na skutek działania mechanicznego (np. gdy płyty azbestowe są łamane lub poddane jakiegokolwiek obróbce mechanicznej lub ścieraniu).

Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 15 marca 2010 roku przyjęła "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032". Realizacja zadań przewidzianych w tym "Programie (...)" wymaga zaangażowania administracji publicznej i różnych instytucji działających na trzech poziomach:

- centralnym: Rada Ministrów, minister właściwy do spraw gospodarki, Główny Koordynator "Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032"
- wojewódzkim: wojewoda, samorząd województwa,
- lokalnym: samorząd powiatowy, samorząd gminny.

Ponadto Program przewiduje:

- przeprowadzanie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalanie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji Programu,
- zwiększenie zaangażowania administracji samorządowej, szczególnie gmin.

W celu realizacji zadań przewidzianych w „Programie (...)” zadań niezbędne jest zaangażowanie administracji publicznej wszystkich stopni oraz różnych instytucji na szczeblu krajowym, wojewódzkim i lokalnym. "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032" zakłada na poziomie lokalnym realizację zadań Programu przy zaangażowaniu zarówno samorządów powiatowych jak i gminnych. Do kompetencji samorządów winno należeć:

- nadzorowanie realizacji Programu i wykorzystania przyznaných środków finansowych,
- prowadzenie lokalnej polityki społecznej w zakresie opłat za składowanie odpadów zawierających azbest, np. w stosunku do uboższych właścicieli obiektów – częściowe lub całkowite zwalnianie z opłat;
- inicjowanie i organizowanie innych form pomocy dla mieszkańców przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Gmina Santok kładzie duży nacisk na stan środowiska naturalnego. Wychodząc naprzeciw rozwiązaniu problemu likwidacji azbestu na swoim terenie, dokonała aktualizacji przeprowadzonej inwentaryzacji odpadów zawierających azbest z obiektów budowlanych mieszczących się na terenie gminy oraz opracowania niniejszego „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 – 2032 - aktualizacja”.

1.2. Ogólna charakterystyka Gminy Santok

Gmina Santok jest gminą wiejską liczącą ok. 8624 mieszkańców (zameldowani na stałe - stan na dzień 27.05.2020 r.). Położona jest w północnej części województwa lubuskiego, w powiecie gorzowskim. Leży na wschód od Gorzowa Wielkopolskiego, wzdłuż dwóch rzek tj. Warty i Noteci, i zajmuje powierzchnię 16 830 ha. Według podziału fizyczno – geograficznego (J. Kondracki) znajduje się na terenie dwóch makroregionów. Południowa, nizinna część Gminy położona jest w Pradolinie Toruńsko – Eberswaldzkiej, w mezoregionie Kotlina Gorzowska powstałej przez połączenie doliny Warty i Noteci. Północna, wyżynna zaś część Gminy leży na Pojezierzu Północnopomorskim, w mezoregionie Równina Gorzowska. Gmina Santok jest typowo rolniczą Gminą składającą się z 15 sołectw: Baranowice, Czechów, Gralewo, Górki, Janczewo, Jastrzębnik, Lipki Małe, Lipki Wielkie, Ludziszawice, Mąkoszyce, Nowe Polichno, Płomykowo, Santok, Stare Polichno, Wawrów.

Największe kompleksy leśne znajdują się w północno – zachodniej i południowej części Gminy. Obszar leśny w części północno – zachodniej należy do Puszczy Gorzowskiej (3 175 ha), natomiast w południowej do Puszczy Noteckiej (2 745 ha).

Na terenie Gminy znajdują się różne formy ochrony przyrody. Jedną z nich jest rezerwat leśny „Buki Zdroiskie” zlokalizowany w północno – wschodniej części Gminy (w obrębie Puszczy Gorzowskiej) w przepięknym krajobrazie rzeki Santocznej. Na terenie Gminy zajmuje on 46,80 ha. Głównym celem rezerwatu jest ochrona różnych zespołów leśnych z charakterystyczną dla nich roślinnością zieloną na siedlisku lasu świeżego. W drzewostanie przeważają lasy bukowe. Drzewostan jest różnowiekowy, z udziałem buku, dębu, grabu, wiązu, sosny i świerku oraz innych gatunków.

Do południowej granicy Gminy Santok przylega rezerwat „Zakole Santockie”. Na terenie Gminy znajduje się jednak tylko jego otulina, sam rezerwat położony jest na terenie gminy Deszczno.

W centralnej części Gminy znajduje się Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza Barlinecka”. Obszar ten na terenie Gminy zajmuje 3 050 ha. Obejmuje fragmenty terenów rozcięcia dolinowo – wąwozowego, na skraju wysoczyzny morenowej. Na jego obszarze powstały zbiorowiska roślinności stepowej z roślinnością kserotermiczną. Najbardziej charakterystyczny jest step ostnicowy z trawami stepowymi: ostnicą powabną, włosowatą i Jana. Innym zespołem stepowym jest zespół miłka wiosennego i kłosownicy pierzastej. Występują tu sasanka łąkowa, szalwia łąkowa, poziomka twardawa, lucerna sierpowata i kolczasto strąkowa, a nawet rzadsze jak: dzwonek syberyjski, wężymord stepowy czy goryczka krzyżowa.

Innym Obszarem Chronionego Krajobrazu jest „Dolina Warty i Dolnej Noteci”, który na terenie Gminy zajmuje 7 247 ha. Głównie zajmuje on tereny starorzeczy i rozlewisk na skraju wysoczyzny morenowej z fragmentami lasów łągowych, ostojami zwierząt i rzadkich ptaków.

Prawie 60% powierzchni całej Gminy objęte jest przez Europejską Sieć Ekologiczną – Natura 2000. Obszary Natura 2000, które występują to:

- PLH 080006 - "**Ujście Noteci**",
- LB 080002 - "**Dolina Dolnej Noteci**",
- PLB 300015 - "**Puszcza Notecka**",
- PLB - 080001 - "**Puszcza Barlinecka**".

Dodatkowo na terenie Gminy znajdują się także pomniki przyrody, dąb szypułkowy zlokalizowany w Lipkach Małych oraz dąb szypułkowy w Nowym Polichnie.

Rysunek 1 Położenie Gminy Santok na tle powiatu gorzowskiego.

1.3. Cel i zadania „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 – 2032 - aktualizacja”

Nadrzędnym długoterminowym celem „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 – 2032 - aktualizacja” jest:

Wyeliminowanie szkodliwego wpływu i negatywnych dla zdrowia skutków spowodowanych azbestem u mieszkańców Gminy Santok oraz likwidacja negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko naturalne

Cel ten pozostaje w ścisłej relacji z celami zdefiniowanymi w krajowym "Programie (...)". Osiągnięcie tego celu będzie możliwe w perspektywie długoterminowej (okres około

13 lat) poprzez usunięcie do 2032 roku z terenu gminy stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest.

Ogólnym zadaniem Programu jest określenie warunków sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest. Zatem w Programie ujęto zagadnienia:

- edukacji poprzez informowanie społeczeństwa Gminy Santok o szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz o sposobach bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
- współpracy z lokalnymi mediami oraz organizacjami społecznymi,
- utworzenia centrum danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest,
- podejmowania w miarę potrzeby odpowiednich działań administracyjnych w stosunku do właścicieli lub zarządców obiektów szczególnie zagrożonych,
- współpracy z wojewodą, samorządem województwa w zakresie zadań wynikających z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” przyjętego przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 15 marca 2010 r.,
- pozyskania środków na bezpieczną likwidację wyrobów zawierających azbest,
- współpracy z przedsiębiorstwami zajmującymi się usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

Niniejszy Program ma charakter lokalny, jest jednak spójny z założeniami ogólnopolskiego programu. Zakłada on realizację następujących zadań:

1. inwentaryzację i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest. Wiedza o tym ile jest azbestu, w jakiej postaci i jego stanie oraz gdzie jest zlokalizowany była dotychczas niewielka;
2. edukację mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania;
3. podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu;
4. odbiór i unieszkodliwienie odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych;
5. bieżący monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom oraz mieszkańcom;
6. okresową weryfikację i aktualizacja zapisów Programu,

7. udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym i jednostkom organizacyjnym Gminy w usuwaniu odpadów zawierających azbest.

Cele i zadania zostały sprecyzowane w rozdziale 5.

Tabela 1 Wskaźniki monitoringu realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 - 2032 – aktualizacja”

Lp.	Wskaźniki monitoringu	Jednostka miary
1.	Ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu na m ² powierzchni gminy przed rozpoczęciem realizacji Programu	m ² /rok
2.	Ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu na m ² powierzchni gminy w kolejnych latach realizacji Programu	m ² /rok
3.	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej przed realizacją Programu	%
4.	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej w poprzednim roku realizacji Programu	%
5.	Nakłady poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest	PLN/rok
6.	Ilość dzikich wysypisk odpadów zawierających azbest	szt.

W przypadku pozyskania środków finansowych, Gmina Santok sfinansuje koszty:

1. demontażu pokrycia dachowego oraz elewacji budynku;
2. załadunku na terenie nieruchomości odpadów zawierających azbest i ich transportu;
3. ich składowania i unieszkodliwiania.

Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest w danym roku uzależniona będzie od ilości środków finansowych pochodzących z funduszy własnych i zewnętrznych.

Rada Gminy może uchylać corocznie w budżecie Gminy stosowne środki na realizację Programu.

Gmina Santok będzie podejmowała starania w celu pozyskiwania funduszy ze źródeł zewnętrznych, a w szczególności z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze.

1.4. Koncepcja zarządzania „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 - 2032 - aktualizacja”.

Interdyscyplinarność „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 – 2032 - aktualizacja” powoduje konieczność koordynacji wszystkich jednostek i instytucji przedmiotowo odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań lub pośrednio biorących udział w ich realizacji. Dlatego też zadania przewidziane w Programie będą realizowane na czterech płaszczyznach, co przedstawia poniższy schemat.

Rysunek 2 Schemat zarządzania "Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 - 2032 - aktualizacja" na poziomie lokalnym:

źródło: Opracowanie własne.

Zarządzanie, organizację i wdrażanie Programu powierza się organom Gminy Santok w ramach swych kompetencji i określonych zadań (Rada Gminy, Wójt). Jednostką koordynującą działania w zakresie organizacji, wdrażania i realizacji Programu będzie osoba zajmująca się ochroną środowiska i gospodarką odpadami w Gminie Santok.

1.5. Opis zawartości dokumentu „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 – 2032 - aktualizacja”

Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi przygotowania Programu w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, niniejszy dokument zawiera:

Rozdział 1.

- **Wstęp.** W rozdziale ujęto informacje ogólne nt. obowiązków przypisanych gminie wynikających z realizacji krajowego Programu; charakterystykę Gminy Santok, nadrzędny długoterminowy cel i zadania Programu oraz koncepcję zarządzania Programem.

Rozdział 2.

- **Charakterystyka wyrobów zawierających azbest i oddziaływanie azbestu na zdrowie człowieka.** W tym rozdziale przedstawiono charakterystykę azbestu i jego zastosowanie, sposoby bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest i metody ich usuwania, oddziaływanie azbestu na zdrowie ludzi oraz zasady informowania o ryzyku związanym z narażeniem na azbest występujący w środowisku.

Rozdział 3.

- **Stan prawny w zakresie użytkowania i usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest.** W rozdziale tym przedstawiono wybrane akty prawne dotyczące użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz procedury postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest.

Rozdział 4.

- **Zadania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie usuwania azbestu.** W rozdziale przedstawiono koncepcję zarządzania Programem oraz zadania w zakresie zarządzania Programem na poszczególnych poziomach.

Rozdział 5.

- **Gospodarowanie wyrobami i odpadami zawierającymi azbest na terenie Gminy Santok.** W rozdziale przedstawiono ilość wyrobów zawierających azbest wymagających usunięcia wraz z pojemnością potrzebnych składowisk oraz strategię w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych, tj. cele w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej wraz z harmonogramem realizacji przedsięwzięć i ich kosztami oraz źródłami finansowania.

Rozdział 6.

- **Wnioski końcowe.** Podsumowanie wraz z wnioskami.

2. CHARAKTERYSTYKA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I ODDZIAŁYWANIE AZBESTU NA ZDROWIE CZŁOWIEKA

2.1. Występowanie i zastosowanie azbestu

Azbest jest nazwą handlową odnoszącą się do sześciu minerałów włóknistych. Pod względem chemicznym są to uwodnione krzemiany magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Rozróżnia się następujące typy azbestu: chryzotyl (włóknista odmiana serpentynitu, tj. uwodnionego krzemianu magnezu), amozyt (krzemian żelazowo-magnezowy), krokidolit (krzemian sodowo-żelazowy), antofilit (krzemian magnezowy zawierający żelazo).

Pomimo, iż występowanie azbestu w przyrodzie jest dosyć powszechne, tylko w kilku miejscach na świecie prowadzona była jego eksploatacja na skalę przemysłową. Polska nie posiada złóż azbestu nadających się do eksploatacji przemysłowej.

Azbest posiada szczególne właściwości fizyczno – chemiczne, które sprawiły, że znalazł on zastosowanie w produkcji wielu elementów. Do tych właściwości należą:

- odporność na wysoką temperaturę,
- odporność na chemikalia, kwasy, zasady, wodę morską,
- odporność na ścieranie,
- duża sprężystość i wytrzymałość mechaniczna,
- elastyczność,
- izolacja termiczna i elektryczna,
- słabe przewodnictwo ciepła.

Azbest szeroko stosowany był w kilku dziedzinach gospodarki, przede wszystkim w budownictwie, ale także w energetyce, transporcie i przemyśle chemicznym. Najważniejszymi zastosowaniami azbestu są:

- wyroby azbestowo-cementowe produkowane z azbestów chryzotylowych i amfibolowych, takie jak: pokrycia dachowe, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne zawierające od 10 do 35% azbestu;
- wyroby izolacyjne stosowane do izolacji kotłów parowych, wymienników ciepła, zbiorników, przewodów rurowych oraz ubrań i tkanin ognioodpornych. Zawierają one w zależności od przeznaczenia od 75 do 100% azbestu, głównie chryzotylu;
- wyroby uszczelniające: tektury, płyty azbestowo-kauczukowe, szczeliwa plecione,
- wyroby cierne, takie jak: okładziny cierne i taśmy hamulcowe stosowane do różnego typu hamulców,
- wyroby tekstylne: sznury i maty,

- wyroby hydroizolacyjne: lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, asfalty drogowe uszlachetnione, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe, zawierające od 20 do 40% azbestu.

Wśród wyrobów azbestowych można wydzielić dwie grupy produktów:

- ❖ **wyroby miękkie** (łamliwe, kruche) o gęstości mniejszej niż 1000 kg/m^3 – charakteryzują się dużym procentowym udziałem azbestu (ponad 60%) i małym udziałem spoiwa, przez co łatwo ulegają uszkodzeniom, powodując dużą emisję pyłu azbestowego, a tym samym bardziej szkodliwe dla zdrowia (np. wyroby tkane i przędzone, płaszcze azbestowo-gipsowe, płyty i tektury miękkie, płytki podłogowe PCV, elementy uszczelkowe sprzętu AGD),
- ❖ **wyroby twarde** (niekruche, sztywne) o gęstości większej niż 1000 kg/m^3 – wyroby powszechnie stosowane w budownictwie, o niskiej procentowej zawartości minerałów azbestowych (poniżej 20%) i wysokiej zawartości substancji wiążącej (np. cementu), dzięki czemu bardzo trwale i emitujące małe ilości pyłu azbestowego (głównie w wyniku obróbki mechanicznej), a tym samym mniej groźne dla zdrowia (np. płyty płaskie i faliste azbestowo-cementowe, rury azbestowo-cementowe, elementy konstrukcji wielokondygnacyjnych, przewody kominowe, zsypy).

Szacuje się (w skali kraju), że ok. 96% ogólnej ilości wyrobów zawierających azbest stanowią płyty azbestowo-cementowe (faliste i płaskie). Od lat 80-tych ubiegłego wieku produkcja i zużycie azbestu na świecie systematycznie malały, przy czym począwszy od roku 2001 obserwuje się trend wzrostowy w tym zakresie. W 2005 r. światowa produkcja azbestu wynosiła ok. 2,4 mln ton rocznie. Najwięksi producenci azbestu to Rosja, Chiny, Kazachstan, Kanada, Brazylia i Zimbabwe, zaś największymi konsumentami tego surowca są kraje Azji, Ameryki Południowej oraz byłego Związku Radzieckiego.

Rysunek 3 Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest w układzie wojewódzkim

Źródło: Baza azbestowa Ministerstwa Rozwoju. Analiza wg stanu na maj 2020r.

Produkcja płyt azbestowo-cementowych w Polsce rozpoczęła się w 1907 roku w Krakowie, następnie w Warszawie (ok.1910r.) i w Ogrodzieńcu k/Zawiercia (ok. 1920 r.). Jednak stosowanie azbestu na szeroką skalę na terenie Polski w budownictwie nastąpiło w latach 60-tych, po uruchomieniu następnych 4 dużych zakładów wyrobów azbestowo-cementowych. Głównym surowcem stosowanym do produkcji był azbest chryzotylowy, ale do połowy lat osiemdziesiątych do produkcji rur ciśnieniowych stosowany był także krokidolit oraz niewielkie ilości amozytu.

Produkcja płyt azbestowo-cementowych w Polsce została zakazana ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (t. j. Dz. U. 2017r., poz. 2119). Zgodnie z ustawą w Polsce do 28 września 1998 r. została całkowicie zakończona produkcja płyt azbestowo-cementowych (a wcześniej innych wyrobów zawierających azbest).

Natomiast po 28 marca 1999 r. obowiązuje zakaz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Wyjątek stanowią wyroby z zawartością azbestu, które nie posiadają jeszcze swoich zamienników ze względu na ekstremalne warunki pracy. Wykaz takich wyrobów zawarty jest w rozporządzeniach ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzania

na polski obszar celný. Dotyczy to azbestu włóknistego sprowadzanego do produkcji diafragmy wykorzystywanej do elektrolizy przeponowej przy produkcji chloru i wyrobów azbestowo-kauczukowych.

2.2. Wpływ azbestu na organizm ludzki.

Wyroby azbestowe, zastosowane, jako materiał budowlany nie stanowią zagrożenia dla mieszkańców, jeżeli są prawidłowo eksploatowane.

Chorobotwórcze działanie azbestu występuje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu (oznacza to, że dopóki włókna nie są uwolnione do powietrza nie stanowią zagrożenia dla zdrowia). Azbest może być także obecny w wodzie, napojach i pokarmach, skąd dostaje się do organizmu człowieka. Jednak nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest dostający się do organizmu drogą pokarmową jest szkodliwy dla zdrowia.

Naturalne źródła emisji włókien azbestowych w praktyce mają mniejsze znaczenie niż źródła związane z działalnością człowieka. Obecnie po zaprzestaniu produkcji wyrobów zawierających azbest tymi źródłami są:

- niewłaściwie składowane odpady azbestowe, w tym tzw. dzikie wysypiska, szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach,
- użytkowanie wyrobów azbestowych co w konsekwencji prowadzi do zanieczyszczenia powietrza pyłem azbestowym w wyniku: korozji i mechanicznych uszkodzeń płyt azbestowo-cementowych, ścierania tarcz sprzęgłowych i hamulcowych,
- niewłaściwe usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest,
- urządzenia grzewcze, wentylacyjne, klimatyzacyjne i izolacje zawierające azbest. Są to źródła występujące wewnątrz pomieszczeń. Stosowanie wyrobów azbestowych, a w konsekwencji możliwość uwalniania włókien azbestu do środowiska, spowodowało wzrost zainteresowania zdrowotnymi skutkami środowiskowej ekspozycji na azbest.

Wielkość zagrożenia zdrowia zależna jest od rodzaju azbestu, wielkości włókien i ich stężenia w powietrzu oraz czasu narażenia. Największe zagrożenie stanowią włókna respirabilne, tzn. występujące w trwałej postaci w powietrzu i mogące przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Mają one średnicę mniejszą od 3 µm i są dłuższe niż 5 µm, przy czym najbardziej szkodliwe są włókna o długości ok. 20 µm. Narażenie zawodowe na pył azbestu może być przyczyną chorób układu oddechowego tj.:

pylicy azbestowej (azbestozy), łagodnych zmian opłucnowych, raka płuc oraz międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej (nowotworów o wysokiej złośliwości).

Doniesienia kliniczne i epidemiologiczne sugerują, że z azbestem może być również związane występowanie innych nowotworów: krtani, żołądka i jelit, trzustki, jajników oraz chłoniaków. Jednak zwiększenie ryzyka w tych grupach nowotworów należy postrzegać jedynie jako prawdopodobne.

Między pierwszym narażeniem a pojawieniem się patologii (zwłaszcza nowotworów) występują długie okresy. Czyli aktualnie wykrywane skutki odnoszą się do warunków pracy, jakie istniały 20-40 lat temu.

Analizując szkodliwość azbestu i jego wpływ na organizm ludzki należy pamiętać, iż azbest jest praktycznie niezniszczalny, zaś groźny dla zdrowia ludzi jest wtedy, gdy jego elementarne włókna znajdują się we wdychanym powietrzu. Azbest zabezpieczony w sposób uniemożliwiający uwolnienie się włókien do powietrza nie stanowi żadnego zagrożenia dla zdrowia.

2.3. Informowanie o ryzyku związanym z narażeniem na azbest występujący w środowisku.

Głównym celem informowania o ryzyku jest dostarczenie informacji o zagrożeniu osobom i społecznościom narażonym na szkodliwe dla zdrowia czynniki środowiskowe (zgodnie z zasadami wynikającymi z odpowiednich przepisów prawnych). Uzyskane informacje stanowią podstawę do opracowywania różnych wariantów strategii zmniejszania ryzyka, które brane są pod uwagę przy podejmowaniu decyzji dotyczących ich wdrażania.

Proces informowania i rzetelności przekazywanej informacji zależą zarówno od poziomu merytorycznego, możliwości i umiejętności oceny oszacowania ryzyka, jak i od warunków polityczno-społecznych (polityka informacyjna, wolna prasa współpracująca ze specjalistami oceniającymi zagrożenie, itp.).

Zgodnie z definicją zaproponowaną przez Narodową Radę ds. Badań Naukowych Stanów Zjednoczonych "Informowanie o ryzyku jest procesem wzajemnego współdziałania jednostek, grup i instytucji w wymianie informacji i opinii o istocie zagrożenia (...)". Pod hasłem "współdziałanie" należy rozumieć współpracę ze społeczeństwem specjalistów oceniających ryzyko ze specjalistami zajmującymi się zarządzaniem ryzykiem, a więc: epidemiologów, przedstawicieli ministerstwa zdrowia, środowiska, przemysłu, a także grup zaangażowanych w problematykę ochrony środowiska.

Informowanie społeczności o ryzyku związanym z narażeniem na czynniki szkodliwe (w tym azbest) jest sprawą delikatną i bardzo trudną, wymagającą zaangażowania opinii

publicznej w proces szacowania ryzyka i informowania o nim. Istotne znaczenie odgrywa właściwe rozeznanie podstawowych zagadnień przez wszystkich zainteresowanych partnerów.

Agencja Ochrony Środowiska (EPA – Environmental Protection Agency) opublikowała szereg dokumentów zawierających zasady informowania o ryzyku. Powszechnie stosuje się siedem podstawowych zasad:

- (1) Akceptuj i angażuj społeczność jako równorzędnego partnera,
- (2) Starannie planuj sposób przekazywania informacji o zagrożeniu, a następnie oceniaj wyniki komunikowania się,
- (3) Uważnie słuchaj tego, co mają ci do przekazania inni,
- (4) Bądź uczciwy, szczerzy i otwarty,
- (5) Koordynuj wysiłki i współpracuj z innymi (grupami, ośrodkami) w procesie przekazywania informacji,
- (6) Nawiązuj współpracę ze środkami masowego przekazu i przekazuj informacje przygotowane zgodnie z regułami środków masowego przekazu,
- (7) Mów jasno i życzliwie.

2.3.1.Ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania azbestu

Specyficzne właściwości fizyko-chemiczne odmian azbestu takie jak wytrzymałość, ognioodporność, elastyczność, złe przewodnictwo cieplne i elektryczne, spora dźwiękochłonność, znaczna odporność na działania różnorodnych czynników chemicznych umożliwiły, z jednej strony jego powszechne zastosowanie w bardzo szerokim zakresie, a z drugiej strony, za sprawą tych samych właściwości odpady azbestowe w postaci zużytych wyrobów z różnym jego udziałem, są niezwykle trudne do unieszkodliwiania. Główne czynniki jakie wpływają na zmniejszenie trwałości wyrobów zawierających azbest jest oddziaływanie mechaniczne oraz brak konserwacji materiału. Podstawą bezpiecznego postępowania z materiałami zawierającymi azbest jest eliminacja lub co najmniej minimalizacja ryzyka emisji włókien azbestu do otoczenia w skutek działań mechanicznych i złej konserwacji materiału. Zatem dopuszczalna jest eksploatacja materiałów zawierających azbest w dobrym stanie technicznym, o nieuszkodzonej powierzchni, ewentualnie odpowiednio zabezpieczonej np. przez pomalowanie. W wypadku usuwania takich materiałów konieczne jest ich zwilżenie wodą, usuwanie, gdy jest to możliwe wyrobów w całości, unikając ich łamania i przy zachowaniu pracy ręcznej, oraz przy zabezpieczeniu – odizolowaniu pola prac od otoczenia. Odpowiednie oddzielenie pola prac od otoczenia ma zapobiegać ewentualnemu skażeniu azbestem. Na stanowisku pracy należy monitorować

stężenia włókien azbestu w powietrzu, a po zakończeniu prac sprawdzić na okoliczność ewentualnego wystąpienia azbestu (czystość) miejsce pracy i najbliższe otoczenie. Należy mieć świadomość, że pojęcie stężeń dopuszczalnych w przypadku azbestu (tak jak innych substancji rakotwórczych) jest umowna i stanowi kompromis między wymaganiami medycyny a możliwościami techniki. Tendencją działań UE jest ograniczenie NDS (najwyższe dopuszczalne stężenia) do możliwego minimum.

Skala problemu związanego z usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest jest ogromna ze względu na dużą ich ilość. Dlatego dąży się obecnie do opracowania nowych sposobów unieszkodliwiania azbestu. Taką metodę o nazwie MTT opracowała firma ATON-HT. Ta innowacyjna metoda polega na zastosowaniu termicznej destrukcji niebezpiecznych włókien azbestowych poprzez nagrzewanie ich energią mikrofalową. Podczas tego procesu odpad zawierający azbest po wstępnym skruszeniu ulega nagrzaniu do temp. 900-1100°C, a następnie struktura krystaliczna włókien ulega przemianie w formę bezpostaciową.

Zalety tej metody to:

- ✓ bezpieczeństwo technologii dla otoczenia,
- ✓ proces bezodpadowy,
- ✓ linia technologiczna przewoźna na dwóch kontenerach, do montażu na miejscu,
- ✓ konkurencyjny koszt w stosunku do metody składowania,
- ✓ proces unieszkodliwiania w pełni zgodny z regulacjami wprowadzonymi na terenie Unii Europejskiej.

3. STAN PRAWNY W ZAKRESIE UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW I ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Procedury postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest oraz przepisy prawne dotyczące azbestu regulują szerokie spektrum zagadnień, a co z tym się wiąże znajdują się w wielu aktach prawnych. Regulacje prawne dotyczące azbestu i wyrobów zawierających azbest zostały oparte na przepisach obowiązujących w Unii Europejskiej.

W niniejszym opracowaniu omówiono podstawowe akty prawne, regulujące zasady postępowania z azbestem oraz z wyrobami go zawierającymi na terytorium Polski.

3.1. Regulacje ustawowe

1. *Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest* (tekst jednolity Dz. U. z 2017r., poz. 2119). Ustawa zakazuje wprowadzania na obszar

kraju azbestu, wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Nowelizacja wprowadzona ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. „o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest” (Dz. U. z 2005 r. Nr 10, poz. 72) stanowi, że od dnia 1 stycznia 2005 r. w Polsce - podobnie jak w całej Unii Europejskiej – obowiązuje zakaz stosowania i obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.

2. *Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. — Prawo budowlane* (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 1186 ze zm.). Określa zasady przewozu kolejną towarów niebezpiecznych, obowiązki uczestników tego przewozu, zasady dokonywania oceny zgodności ciśnieniowych urządzeń transportowych, uprawnienia doradcy do spraw bezpieczeństwa przewozu oraz organy i jednostki właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach.
3. *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 ze zm.). Ustawa ta jest podstawowym aktem prawnym w prawodawstwie polskim, regulującym zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a szczególności ustaliła m.in. obowiązek składania przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, a także osoby prawne stosownych informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (w tym również azbestu).
4. *Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 797 ze zm.). Ustawa ta między innymi wskazuje definicję wytwórcy i posiadacza odpadów. Kwalifikacja ta oznacza, iż wykonawca winien dopełnić obowiązków wytwórcy odpadów, prowadzenie zbierania odpadów i prowadzenie przetwarzania odpadów wymaga uzyskania zezwolenia.
5. *Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy* (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 1040 ze zm.). Określa zasady w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy.
6. *Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym* (Dz. U. z 2019r. poz. 1895 ze zm.).
7. *Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach* (Dz. U. 2019r., poz. 1225 ze zm.).

8. *Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze* (Dz. U. 2019r. poz. 868 ze zm.).

3.2. Akty wykonawcze

1. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 09 grudnia 2014 r. – w sprawie katalogu odpadów* (Dz. U. z 2020 r. poz. 10 ze zm.) zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych poniżej grupach i podgrupach z odpowiednim przypisanym kodem klasyfikacyjnym:
 - 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy,
 - 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu,
 - 10 11 81* - odpady zawierające azbest,
 - 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo - azbestowych,
 - 15 01 11* - opakowania z metali zawierających niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
 - 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest,
 - 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające wolny azbest,
 - 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest,
 - 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

2. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska* (Dz. U. z 2015 r., poz. 1450 t.j.) określa termin oraz formę składania informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

3. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 16 stycznia 2015 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane na składowisku w sposób nieselektywny* (Dz. U. z 2015r., poz.110). W sposób nieselektywny mogą być składowane odpady o następujących kodach:
 - 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest;
 - 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest;

Odpady te mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Nie można natomiast mieszać tych odpadów i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.

4. *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 06 czerwca 2014 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2018r., poz. 1286 ze zm.)* określa najwyższe dopuszczalne stężenia w środowisku pracy pyłów zawierających azbest.
5. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2010 r. Nr 16, poz. 87 ze zm.)* określa limity stężenia azbestu w powietrzu. Wartości odniesienia dla azbestu wynoszą odpowiednio:
 - dla 1 godziny – 2.350 włókien/m³
 - dla roku kalendarzowego – 250 włókien/m³.
6. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie podziemnych składowisk odpadów (Dz. U. z 2011r. Nr 298, poz. 1771 z późn. zm.)*.
7. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2013r., poz. 25 z późn. zm.)*.
8. *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. z 2003 r. Nr 120, poz. 1126)* określa zakres rodzajów robót budowlanych, stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa lub zdrowia ludzi.
9. *Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu ADR (Dz. U. 2019r., poz. 510 t.j.)*.
10. *Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie prowadzenia kursów w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2019r., poz. 555)*.

11. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 649 z późn. zm.) nakłada na właścicieli lub zarządców obiektów, urządzeń budowlanych, instalacji przemysłowych lub innych miejsc zawierających azbest - obowiązek okresowej kontroli stanu tych wyrobów oraz sporządzenia oceny stanu i możliwości użytkowania wyrobów zawierających azbest zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia (Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest). Pierwsza kontrola powinna być przeprowadzona w terminie do 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia. W/w podmioty przechowują egzemplarz oceny (łącznie ze stosowną dokumentacją miejsca zawierającego azbest, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej. Dla budynków oraz obiektów budowlanych niebędących budynkami, dla których jest prowadzona książka obiektu budowlanego na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane, ocena ta powinna być dołączona do książki obiektu budowlanego).
12. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki, z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest.* (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 31). Rozporządzenie wprowadza obowiązek inwentaryzacji przez właściciela lub zarządzającego (osobę fizyczną) miejsc, gdzie był lub jest wykorzystywany azbest - oraz składania corocznie stosownych informacji do właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Osoby prawne składają sprawozdania do Marszałka Województwa.
13. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów* (Dz. U. z 2005r. Nr 216, poz. 1824).
14. *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy* (Dz. U. z 2012r., poz. 890).

15. *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2011r. Nr 33, poz. 166).*
16. *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestie (Dz. U. z 2005r. Nr 189, poz. 1603).*
17. *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. z 2005r. Nr 13, poz. 109).*
18. *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004r. Nr 185, poz. 1920, z późn. zm.).*
19. *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji (Dz. U. z 2004r. Nr 183, poz. 1896).*
20. *Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielanych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. z 1996r. Nr 19, poz. 231).*

3.3. Zasady postępowania z wyrobami zawierającymi azbest w aspekcie obowiązującego prawa.

Przepisy określające zasady bezpiecznego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest narzuciły szereg obowiązków, zarówno na właścicieli obiektów i urządzeń, gdzie został użyty azbest jak i na prowadzących wszelkiego rodzaju prace związane z usuwaniem bądź transportem czy umieszczeniem na składowisku wyrobów i odpadów zawierających azbest – procedury postępowania przedstawiono w rozdziałach poniżej.

Grupa I.

Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest

- **Procedura 1.** Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.
- **Procedura 2.** Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Grupa II.

Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

- **Procedura 3.** Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.
- **Procedura 4.** Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, oczyszczeniu obiektu (terenu) instalacji.

Grupa III.

Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

- **Procedura 5.** Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Grupa IV.

Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

- **Procedura 6.** Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest

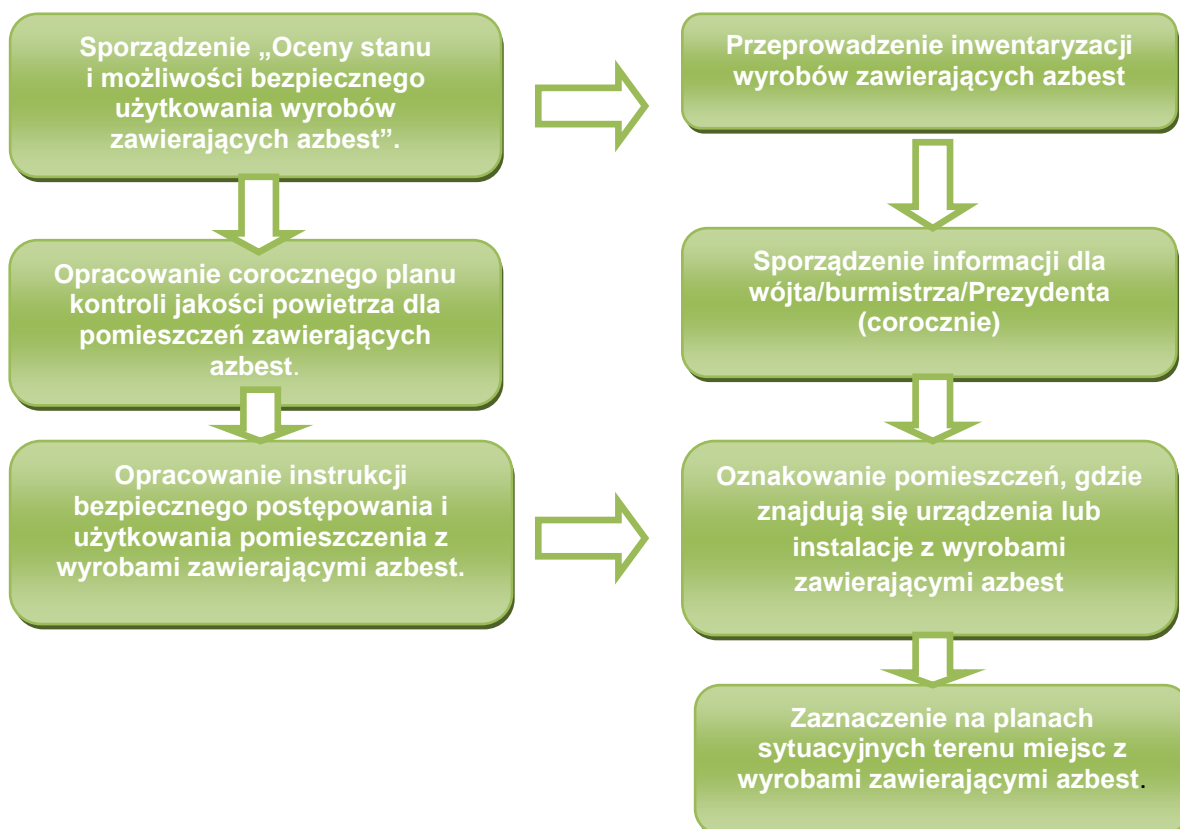
3.4. Obowiązki właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest.

Procedura 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Procedura 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

PROCEDURA 1.

Zakres procedury obejmuje przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji lub urządzeń oraz terenów gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest. Procedura dotyczy bezpiecznego ich użytkowania.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest, ma obowiązek sporządzenia - w jednym egzemplarzu „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (załącznik 1). Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej – sporządzają następne „Oceny...” w terminach wynikających z warunków poprzedniej „Oceny...” tzn. jeśli podczas przeprowadzonej oceny stwierdzono następującą ilość sumy wszystkich punktów:

- Stopień pilności I od 120 punktów - wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie.
- Stopień pilności II od 95 do 115 punktów - wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku
- Stopień pilności III do 90 punktów - wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat.

Z przeprowadzonej kontroli okresowej sporządza się w jednym egzemplarzu ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, ocenę przechowuje się łącznie z dokumentacją miejsca zawierającego azbest, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej. Dla budynków oraz obiektów budowlanych niebędących budynkami, dla których jest prowadzona książka obiektu budowlanego na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane, ocena ta powinna być dołączona do książki obiektu budowlanego.

Właściciel lub zarządca obowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Wyniki inwentaryzacji powinny służyć do sporządzenia informacji dla wójta, burmistrza lub prezydenta miasta – właściwego dla miejsca położenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest. Wzory informacji według załączników:

Załącznik nr 2 – Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania.

Załącznik nr 3 – Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone.

Informację przedkłada się corocznie celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest – co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie. Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu (zał. nr 4),
- opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest,
- zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Ponadto jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ (tzw. „miękkie”), lub jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit, a także jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska – właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

PROCEDURA 2:

Zakres obowiązków obejmuje okres od podjęcia decyzji o zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, do zakończenia tych robót i uzyskania stosownego

oświadczenia wykonawcy prac. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Identyfikacja azbestu powinna nastąpić w okresie użytkowania wyrobów, jeszcze przed rozpoczęciem wykonywania prac zabezpieczenia lub usuwania takich wyrobów, o ile informacja ta nie jest podana w innych dokumentach budowy przedmiotowego obiektu. Identyfikacja azbestu jest obowiązkiem właściciela lub zarządcy, wynikającym z tytułu własności oraz odpowiedzialności prawnej, dotyczącej ochrony osób trzecich od szkód mogących wynikać z nieodpowiedniej eksploatacji przedmiotu stanowiącego własność. Wyniki identyfikacji azbestu powinny być uwzględniane przy:

- sporządzaniu „Oceny (...)”,
- sporządzaniu informacji dla wójta, burmistrza, prezydenta miasta,

- zawieraniu umowy na wykonanie prac zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac – wytwarzającym odpady niebezpieczne.

Właściciel lub zarządca może zlecić innym – odpowiednio przygotowanym osobom lub podmiotom prawnym – przeprowadzenie czynności wykonania identyfikacji azbestu w wyrobach. W każdym przypadku powinno to mieć miejsce przed rozpoczęciem prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest, ma obowiązek zgłoszenia na 30 dni przed rozpoczęciem prac, wniosku o pozwolenie na budowę (remont), wraz z określonymi warunkami. Wniosek powinien być sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających z art. 30, ust. 7 ustawy – Prawo budowlane (załącznik nr 7). Zatajenie informacji o występowaniu azbestu w wyrobach, które będą przedmiotem prac remontowo-budowlanych skutkuje – na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska – odpowiedzialnością prawną.

Po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca dokonuje wyboru wykonawcy prac - wytwórcy odpadów niebezpiecznych. Zawiera umowę na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z azbestu. W umowie powinny być jasno sprecyzowane obowiązki stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu w czasie wykonywania prac. Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz o sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością. Na końcu właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia z azbestu, a następnie przechowywać je przez okres co najmniej 5-lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

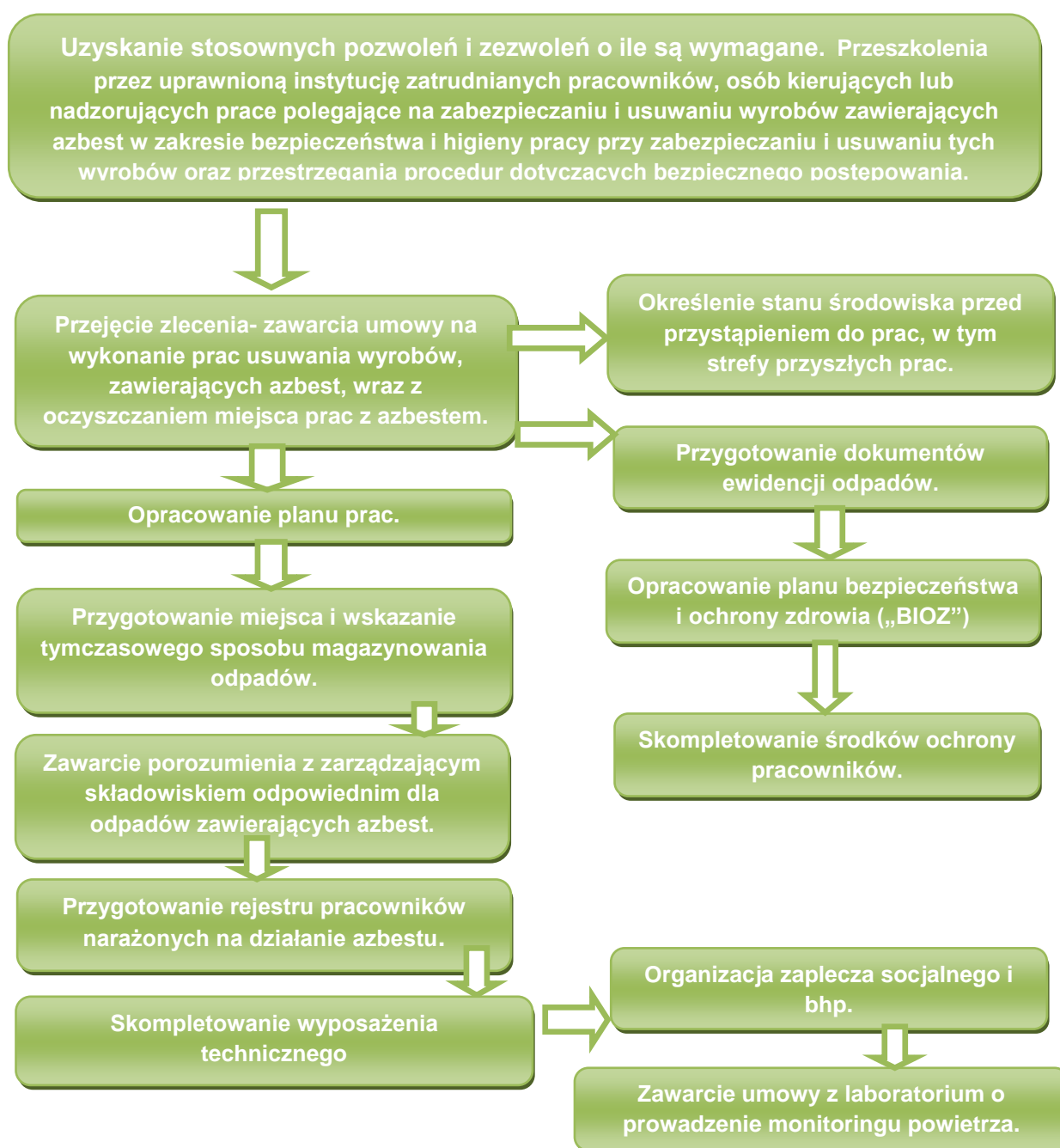
3.5. Obowiązki wykonawcy prac, polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Procedura 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Procedura 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych wraz z oczyszczaniem obiektu (terenu) instalacji azbestu.

Zakres obowiązków obejmuje całokształt prac oraz postępowania dotyczącego przygotowania do zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

PROCEDURA 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, jest – w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 797 z późn. zm.), art. 3 ust 1 pkt. 32 „wytwórcą odpadów” - rozumie się przez to każdego, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów (pierwotny wytwórca odpadów), oraz każdego, kto przeprowadza wstępną obróbkę, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów; wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątanania, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba, że umowa o świadczenie usługi stanowi inaczej”.

Kwalifikacja ta oznacza, iż wykonawca winien dopełnić obowiązków wytwórcy odpadów, określonych w art. 27 ustawy o odpadach. Zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy o odpadach prowadzenie zbierania odpadów i prowadzenie przetwarzania odpadów wymaga uzyskania zezwolenia. Zezwolenie to jest wydawane przez odpowiedni organ wymieniony w art. 41 ust. 3 ustawy o odpadach. Organ właściwy do wydania zezwolenia będzie jednocześnie właściwym do sprawowania nadzoru nad daną działalnością. Jednocześnie jak wynika z art. 194 ust. 1 pkt 4 w zw. art. 194 ust. 3 ustawy o odpadach za zbieranie odpadów lub przetwarzanie odpadów bez wymaganego zezwolenia lub gospodarowanie odpadami niezgodnie z posiadanym zezwoleniem na zbieranie odpadów, zezwoleniem na przetwarzanie odpadów lub zezwoleniem na zbieranie i przetwarzanie odpadów może być wymierzona administracyjna kara pieniężna w wysokości nie mniej niż 1.000 zł i nie może przekroczyć ona 1.000.000 zł. Przepisu powyższego nie stosuje się, w przypadku, gdy za naruszenie może być ustalona opłata podwyższona, o której mowa w art. 293 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1396 z późn. zm.). Zgodnie natomiast z art. 195 ustawy o odpadach kto wbrew obowiązkom szczególnym transportuje odpady bez uzyskania zezwolenia na transport odpadów lub wpisu do rejestru podlega administracyjnej karze pieniężnej w wysokości od 2.000 do 10.000 zł. Organem właściwym do wymierzenia powyższych administracyjnych kar pieniężnych jest właściwy wojewódzki inspektor ochrony środowiska (art. 196 ustawa o odpadach).

Równocześnie wypada zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 160 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1396 z późn. zm.) zabronione jest, z wyjątkiem przypadków określonych w ustawie i przepisach odrębnych, wprowadzanie do obrotu lub ponowne wykorzystanie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Do substancji tych należy zaliczyć między innymi azbest. Z kolei jak wskazano w art. 344 Prawo ochrony środowiska., kto narusza ów zakaz podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności, albo grzywny. W przypadku podejrzenia popełnienia

przestępstwa lub wykroczenia organami właściwymi do podjęcia działań są policja i straż miejska.

Ostatecznie należy także stwierdzić, iż w przypadku wyrządzenia szkody wykonawca może zostać pociągnięty do odpowiedzialności cywilnej na podstawie przepisów tytułu VI działu I Prawo ochrony środowiska. lub ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1145 ze zm.).

Po dopełnieniu obowiązków wynikających z ogólnych zasad postępowania wykonawca prac uprawniony jest do przyjęcia zlecenia i zawarcia umowy na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, wraz z oczyszczaniem miejsca prac azbestem. Przed przystąpieniem do prac konieczne jest również określenie stanu środowiska naturalnego, w tym określenie strefy przyszłych prac. Pozwoli to na określenie stopnia narażenia na azbest w miejscu pracy oraz prawidłowe przygotowanie planu prac.

Plan pracy powinien być sporządzony zgodnie ze stosownymi przepisami i zawierać m.in.:

- określenie miejsca wykonywania prac oraz charakteru prac i przewidywanego czasu ich trwania,
- określenie rodzaju azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia,
- aktualną „Ocenę stanu...”,
- przewidywaną ilość wytwarzanych odpadów do usunięcia,
- ustalenie odpowiednich sposobów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- określenie rodzajów i metod pracy, z uwzględnieniem środków technicznych,
- określenie sposobów eliminowania lub ograniczenia uwalniania się pyłu azbestu do powietrza,
- zapewnienie pracownikom niezbędnej ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy,
- charakterystykę środków ochronnych użytych do ochrony pracowników i innych osób znajdujących się w miejscu pracy.

Następnie powinien zostać opracowany plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, zwany "Planem Bioz", obejmujący m.in.:

- informacje dotyczące przewidywanych zagrożeń, występujących podczas realizacji robót budowlanych, określające skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsce i czas ich wystąpienia,
- informację o wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia,
- informację o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych w tym:
 - a) określenie zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia,

- b) konieczność stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej, zabezpieczających przed skutkami zagrożeń,
- c) zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi, przez wyznaczone w tym celu osoby,
 - określenie sposobu przechowywania i przemieszczania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych na terenie budowy,
 - wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie.

Pracodawca jest obowiązany zapoznać pracowników lub ich przedstawicieli z planem prac, szczególnie w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Wykonawca prac jest obowiązany przeszkolić wszystkie osoby pozostające w kontakcie z azbestem, pracowników bezpośrednio zatrudnionych, kierujących i nadzorujących prace w zakresie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy postępowaniu z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami. Szkolenie powinno być przeprowadzone zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r. Nr 216, poz. 1824) przez upoważnioną instytucję i potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zaświadczeniem.

Pracodawca jest obowiązany do zapewnienia pracownikom odpowiednich ubrań roboczych w takiej ilości, aby zabezpieczyć pracowników przez cały czas trwania robót. Po zakończeniu prac dokonać oczyszczania terenu przedmiotowej inwestycji.

Pracodawca będący wytwórcą odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest obowiązany jest do przygotowania, prowadzenia i przechowywania rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu. Po zakończeniu prac pracodawca jest obowiązany zapewnić uprzątniecie terenu wykonywania prac z odpadów zawierających azbest oraz oczyszczenie z pyłu azbestu.

Ważną sprawą jest przygotowanie miejsca i sposobu tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy, po ich demontażu, a jeszcze przed transportem na składowisko. Miejsce takie powinno być wydzielone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych oraz oznakowane znakami ostrzegawczymi o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

Na potrzeby ewidencji odpadów niebezpiecznych, wytwórca odpadów przygotowuje dokumenty, którymi są:

- karta ewidencji odpadu (załącznik nr 5),
- karta przekazania odpadu (załącznik nr 6).

Celem zapewnienia składowania odpadów niebezpiecznych powstałych po usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwórca odpadów powinien przed przeprowadzeniem robót, zawrzeć porozumienie z zarządzającym składowiskiem, odpowiednim dla odpadów niebezpiecznych zawierających azbest (składowanie oddzielne lub przygotowana kwatery na innym składowisku). Ważne znaczenie dla prawidłowego przygotowania robót ma skompletowanie wyposażenia technicznego, w tym narzędzi ręcznych i wolnoobrotowych, narzędzi mechanicznych, urządzeń wentylacyjnych oraz podstawowego sprzętu przeciwpożarowego. Na tym etapie należy też zabezpieczyć techniczne środki zapobiegające emisji azbestu w miejscu pracy oraz środowisku, w zależności od określenia stanu środowiska, przed przystąpieniem do wykonywania prac.

Jeżeli usuwane są wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 , lub inne, mocno uszkodzone, a także zawierające krokidolit oraz wyroby znajdujące się w pomieszczeniach zamkniętych, to niezbędne jest zawarcie umowy z laboratorium upoważnionym do prowadzenia monitoringu powietrza. Duże znaczenie ma również przygotowanie i organizacja zaplecza budowy, w tym części socjalnej, obejmującej:

- urządzenia sanitarno-higieniczne, z możliwością umycia się i natrysku po pracy w kontakcie z azbestem,
- pomieszczenia na szatnie - czyste i brudne,
- pomieszczenia dla spożywania posiłków oraz regeneracji.

W planie prac – w zależności od wielkości lub specyfiki budynku, budowli, instalacji lub urządzenia, a również terenu, gdzie prowadzone będą prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, także występującego stopnia narażenia na azbest – mogą zostać określone również inne niezbędne wymagania.

Procedura 4. Zakres procedury obejmuje działania od rozpoczęcia do zakończenia prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem budynku, budowli, instalacji lub urządzenia i terenu z pozostałości azbestu.

PROCEDURA 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu (terenu) instalacji z azbestu.

Na początku należy wykonać odpowiednie zabezpieczenia obiektu, będącego przedmiotem prac i miejsc ich wykonywania, a także terenu wokół – przed emisją pyłu azbestu, która może mieć miejsce w wyniku prowadzenia prac.

Teren należy ogrodzić, zachowując bezpieczną odległość od traktów komunikacyjnych dla pieszych, nie mniej niż 2 m przy zastosowaniu osłon. Teren prac należy ogrodzić i oznakować taśmami ostrzegawczymi w kolorze biało-czerwonym i umieścić tablice ostrzegawcze z napisami „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” lub „Zagrożenie azbestem krokidolitem”.

Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odspajanie wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu, przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy,
- po każdej zmianie roboczej, usunięte odpady zawierające azbest, powinny zostać szczelnie opakowane i składowane na miejscu ich tymczasowego magazynowania,
- codzienne, staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń, z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry o dużej skuteczności ciągu (99,99% lub na mokro). Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

W przypadku prowadzenia prac z wyrobami azbestowo-cementowymi, których gęstość objętościowa wynosi mniej niż 1000kg/m^3 (tzw. miękkie), a także z innymi wyrobami, których powierzchnia jest w widoczny sposób uszkodzona lub zniszczona lub jeżeli prace prowadzone są na obiektach, z wyrobami zawierającymi azbest krokidolit, lub też w pomieszczeniach zamkniętych, to powinny być zastosowane szczególne zabezpieczenia strefy prac i ochrony pracowników oraz środowiska, niezależnie od ogólnych zasad postępowania. Są to m.in.:

- komory dekontaminacyjne (śluzy) dla całych pomieszczeń lub stanowiące łącznik izolacyjny między miejscem stanowiącym strefę prac, a miejscem na zewnątrz obiektu,
- zaostrzone rygory przestrzegania stosowania środków ochrony osobistej,
- inne metody określone na etapie prac przygotowawczych.

W obiekcie przylegającym do strefy prac, należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia, w tym uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, a także inne, właściwe dla stopnia narażenia środki zabezpieczające.

Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folie z polietylenu, lub polipropylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą). Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych. Odpady powstałe

z wyrobów o gęstości objętościowej większej niż 1000kg/m^3 , a więc płyty i rury azbestowo-cementowe lub ich części powinny być szczelnie opakowane w folie. Pył azbestowy oraz odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 powinny być zestalone przy użyciu cementu lub żywic syntetycznych i po związaniu spoiwa szczelnie zapakowane w folię. Pakowanie usuniętych wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania i wyraźnie oznakowane, w sposób określony dla azbestu. Etykiety i zamieszczone na nich napisy powinny być trwałe, nieulegające zniszczeniu, pod wpływem warunków atmosferycznych i czynników mechanicznych. Dla usuniętych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz ich transportu na składowisko odpadów niebezpiecznych, wypełnia się:

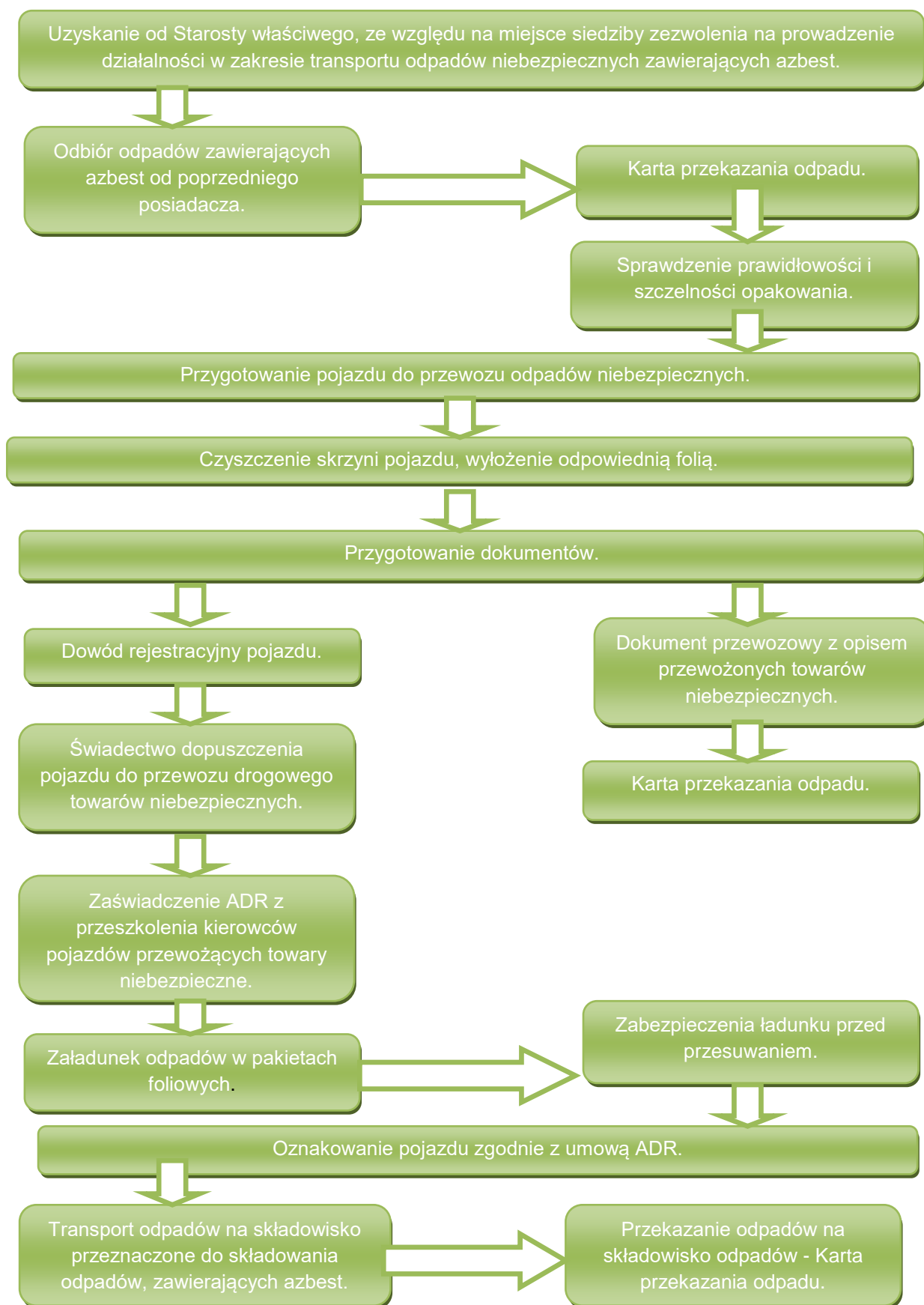
- kartę ewidencji odpadu (załącznik nr 5),
- kartę przekazania odpadów (załącznik nr 6).

Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych – wykonawca prac ma obowiązek dokonania prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu. Oczyszczenie powinno nastąpić przez zastosowanie urządzeń filtracyjno-wentylacyjnych z wysokoskutecznym filtrem (99,99%) lub na mokro. Wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia właścicielowi lub zarządcy obiektu, będącego przedmiotem prac, oświadczenia stwierdzającego prawidłowość wykonania prac i oczyszczenia z azbestu. W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza, przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucję.

3.6. Zasady postępowania przy transporcie odpadów zawierających azbest.

Procedura 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Zakres postępowania obejmuje działania począwszy od uzyskania zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, poprzez pozostałe czynności i obowiązki transportującego takie odpady – aż do ich przekazania na składowisko odpadów, przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

PROCEDURA 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Posiadacz odpadów, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest obowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności. Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów wydaje starosta właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania transportującego odpady – po zasięgnięciu opinii właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta oraz dla obszarów zamkniętych Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.

Wniosek o „Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów (art. 41 ust. 1 oraz art. 233 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach - Dz. U. z 2020 r., poz. 797 t.j.)” wydaje się w drodze decyzji na wniosek, który powinien odpowiednio zawierać:

1. wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidywanych do transportu; w przypadku gdy określenie rodzaju jest niewystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować dla środowiska, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,
2. oznaczenie obszaru prowadzenia działalności - w przypadku transportu odpadów lub miejsca prowadzenia działalności - w przypadku zbierania odpadów,
3. w przypadku zbierania odpadów wskazanie miejsca i sposobu oraz rodzaju magazynowanych odpadów, a także opis sposobu dalszego zagospodarowania odpadów,
4. wskazanie sposobu i środków transportu odpadów,
5. przedstawienie możliwości technicznych i organizacyjnych pozwalających należycie wykonywać działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów,
6. przewidywany okres wykonywania działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów.

Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest wydawane w drodze decyzji przez właściwy organ na czas oznaczony nie dłuższy niż 10 lat.

Transportem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest może zajmować się wytwórca odpadów lub inny, uprawniony do tego podmiot prawny. W każdym przypadku konieczne jest uzyskanie od właściwego starosty zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Przekazanie partii odpadów zawierających azbest przez wytwórcę odpadów innemu posiadaczowi odpadów niebezpiecznych, np. w celu ich dalszego transportu odbywa się z zastosowaniem karty przekazania odpadu – sporządzonej przez wytwórcę odpadów.

Do obowiązków posiadacza odpadów niebezpiecznych prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie ich transportu na składowisko należy:

- posiadanie karty przekazania odpadu z potwierdzeniem przejęcia odpadu,
- posiadanie dokumentu przewozowego z opisem towarów (odpadów) niebezpiecznych,
- posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych,
- posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu doszkalającego dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne,
- oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,
- utrzymanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu,
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie literą „a”, sprawdzenie umocowania ładunku z odpadami w pojeździe.

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest, zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne, z czego wynikają określone wymagania przy transporcie.

Posiadacz odpadów, dokonujący ich transportu, obowiązany jest do posiadania dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych, który według ADR powinien zawierać:

- numer rozpoznawczy odpadu nadawanego do przewozu i jego pełną nazwę,
- klasę, do której należy odpad nadawany do przewozu,
- liczbę sztuk przesyłki,
- całkowitą ilość przewożonych odpadów,
- nazwy i adresy nadawcy oraz odbiorcy przewożonych odpadów (składowiska).

Do przewożenia odpadów zawierających azbest mogą być używane samochody ciężarowe z nadwoziem skrzyniowym, bez przyczepy lub z jedną przyczepą. Pojazdy przewożące odpady niebezpieczne powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu towarów niebezpiecznych. Świadectwo to wystawiane jest przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego na podstawie badania technicznego pojazdu dokonanego przez okręgową stację kontroli pojazdów oraz sprawdzenia dokonanego przez Transportowy Dozór Techniczny. Kierowca wyznaczony do przewozu odpadów zawierających azbest, obowiązany jest posiadać – poza prawem jazdy – zaświadczenie ADR ukończenia kursu doszkalającego kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne, wydane przez podmiot posiadający zezwolenie marszałka województwa na prowadzenie takiej działalności.

Każdy pojazd przewożący odpady zawierające azbest powinien być oznakowany dwiema odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi bez numerów rozpoznawczych. Tablice te powinny być prostokątne, o wymiarach 30x40 cm, barwy pomarańczowej odblaskowej, dookoła otoczone czarnym nie odblaskowym paskiem o szerokości nieprzekraczającej 15mm. Po wyładowaniu odpadów tablice te nie mogą być widoczne na pojeździe stojącym lub poruszającym się po drodze.

Przed każdym załadunkiem odpadów, skrzynia ładunkowa pojazdu powinna być dokładnie oczyszczona, w szczególności z ostrych i twardych przedmiotów (np. gwoździ, śrub) niestanowiących integralnej części nadwozia pojazdu. Wskazane jest wyłożenie podłogi skrzyni ładunkowej folią, w celu zabezpieczenia przed uszkodzeniem opakowań. Załadunek i rozładunek odpadów (palet, pojemników typu big-bag) powinny odbywać się przy wykorzystaniu dźwigu lub podnośnika. Transportujący odpady powinien odmówić przyjęcia przesyłki odpadów, która nie posiada oznakowania wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz w przypadku, gdy opakowanie zostało uszkodzone przy załadunku. Sztuki przesyłki z odpadami zawierającymi azbest powinny być ułożone i umocowane na pojeździe tak, aby w czasie ich przewozu nie przesunęły się oraz nie były narażone na tarcie, wstrząsy, przewracanie się i wypadnięcie z pojazdu. W trakcie przewozu ładunek powinien być dokładnie zabezpieczony folią lub plandeką przed uszkodzeniem.

Po każdym wyładunku odpadów z pojazdu, należy dokładnie sprawdzić, czy na powierzchni skrzyni ładunkowej nie znajdują się pozostałości po przewożonych odpadach. W razie stwierdzenia takiej pozostałości należy niezwłocznie ją usunąć oraz dokładnie oczyścić pojazd i jego wyposażenie z zachowaniem zasad przewidzianych dla prac przy usuwaniu azbestu.

Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest. Tam następuje ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem potwierdzenie tego faktu na „Karcie przekazania odpadu”.

3.7. Zasady składowania odpadów zawierających azbest.

Procedura 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Zakres procedury obejmuje działania począwszy od przyjęcia partii odpadów niebezpiecznych zawierających azbest na składowisko, poprzez dalsze czynności, aż do sporządzenia rocznego zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości przyjętych odpadów.

PROCEDURA 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub w wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Do obowiązków zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy:

- przeszkolenie pracowników w zakresie bezpiecznych metod postępowania z odpadami zawierającymi azbest,
- potwierdzenie w karcie przekazania odpadów przyjęcia partii odpadów na składowisko,
- sporządzenie zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości odpadów przyjętych na składowisko,
- składowanie odpadów zgodnie z przepisami dotyczącymi odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz zatwierdzoną instrukcją eksploatacji składowiska,
- zapewnienie deponowania odpadów w sposób niepowodujący uszkodzenia opakowań odpadów,
- wykorzystywać racjonalnie pojemność eksploatacyjną składowiska.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej oznaczone w katalogu odpadów kodami 17 06 01* i 17 06 05* mogą być unieszkodliwiane przez składowanie na składowiskach lub

wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk, przeznaczonych do wyłącznego składowania tych odpadów.

Składowiska lub kwatery buduje się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o odpadach decyzję zatwierdzającą instrukcję prowadzenia składowiska odpadów wydaje, na wniosek zarządzającego składowiskiem, marszałek województwa, a w przypadku przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych – regionalny dyrektor ochrony środowiska. Kierownik składowiska powinien posiadać świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami oraz obowiązany jest do prowadzenia ewidencji ilości odpadów przyjmowanych na składowisko.

Zarządzający składowiskiem pobiera od transportującego odpad zawierający azbest, opłatę za składowanie odpadów na składowisku.

Zarządzający składowiskiem posiadającym wydzielone kwatery powinien zapewnić selektywne składowanie odpadów zawierających azbest, w izolacji od innych odpadów, a miejsce składowania powinno być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska. Odpady powinny być deponowane na składowiskach zlokalizowanych na terenach oddalonych od budynków mieszkalnych i izolowanych pasem zieleni.

Prace związane z deponowaniem odpadów zawierających azbest należy prowadzić w sposób zabezpieczający przed emisją pyłu azbestowego do powietrza, a podstawowym zadaniem jest niedopuszczenie do rozszczelnienia opakowań odpadów. Opakowania z odpadami należy zdejmować z pojazdu przy użyciu urządzeń dźwigowych i ostrożnie układać w kwaterze składowiska. Niedopuszczalne jest zrzucanie lub wysypywanie odpadów z samochodów. Warstwa zdeponowanych odpadów powinna być zabezpieczona przed uszkodzeniem opakowań przez przykrycie folią lub warstwą gruntu o grubości około 5 cm.

Opakowania z odpadami powinny być układane zgodnie z technologią składowania zatwierdzoną w instrukcji eksploatacji składowiska, uwzględniającą racjonalne wykorzystanie pojemności obiektu.

Niedopuszczalne jest kompaktowanie odpadów zawierających azbest, ani poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni składowanych odpadów.

Po zakończeniu składowania odpadów zawierających azbest na poziomie 2 m poniżej terenu otoczenia i wypełnieniu gruntem do poziomu terenu, zarządzający składowiskiem powinien złożyć wniosek do właściwego organu w celu uzyskania zgody na zamknięcie składowiska lub jego wydzielonej części.

Zgodnie z art. 146 ust. 2 ww. ustawy zgoda na zamknięcie składowiska odpadów lub jego wydzielonej części jest wydawana, w drodze decyzji, przez właściwy organ, o którym mowa w art. 129 ust. 1, na wniosek złożony przez zarządzającego składowiskiem odpadów.

3.8. Analiza oddziaływania Programu na środowisko

Konieczność opracowania Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok została podyktowana potrzebą wsparcia działań polegających na likwidacji znajdujących się na terenie gminy wyrobów zawierających azbest. Należy mieć na uwadze fakt, że pomimo wprowadzenia zakazu stosowania azbestu, będzie on elementem struktury wielu obiektów jeszcze przez kolejne lata. Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu.

Upowszechnienie „Programu...” będzie skutkowało podnoszeniem świadomości społeczności lokalnej w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją i usuwaniem azbestu, a także w istotny sposób zwiększy ilość unieszkodliwianych zgodnie z prawem odpadów azbestowych.

4. ZADANIA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W ZAKRESIE USUWANIA AZBESTU.

4.1. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 jest kontynuacją i aktualizacją celów oraz działań ustalonych w Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski.

Program grupuje zadania przewidziane do realizacji na poziomie centralnym, wojewódzkim i lokalnym, w pięciu blokach tematycznych:

- 1) zadania legislacyjne;
- 2) działania edukacyjno-informacyjne skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów szkoleniowych, promocja technologii unicestwiania włókien azbestowych, organizacja krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji kongresów i udział w nich;
- 3) zadania w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, z obiektów użyteczności publicznej, terenów byłych producentów wyrobów azbestowych, oczyszczania terenów nieruchomości, budowy składowisk oraz instalacji do unicestwiania włókien azbestowych;
- 4) monitoring realizacji *Programu* przy pomocy elektronicznego systemu informacji przestrzennej;
- 5) działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia.

Szacuje się, że na terenie kraju nadal użytkowane jest ok. 14,5 mln ton wyrobów zawierających azbest (w latach 2003-2008 usunięto ok. 1 mln ton).

Całkowity koszt realizacji *Programu* w latach 2009-2032 szacowany jest na kwotę ok. 40,4 mld zł, na którą składają się środki własne właścicieli nieruchomości, środki inwestorów, środki z budżetu państwa oraz środki jednostek samorządu terytorialnego.

Koszt realizacji *Programu* oszacowano na podstawie następujących założeń:

- pozostało do usunięcia 14,5 mln ton wyrobów azbestowych, łączny koszt ich demontażu i transportu oraz unieszkodliwienia wytworzonych odpadów zawierających azbest szacuje się na kwotę ok. 40 mld zł,
- koszt budowy 56 składowisk odpadów lub kwater przystosowanych do składowania odpadów zawierających azbest oszacowano na kwotę ok. 260 mln zł,
- pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki środki finansowe z budżetu państwa, przeznaczone na wspieranie: opracowania planów usuwania wyrobów zawierających azbest, działań edukacyjno-informacyjnych oraz monitoringu *Programu* określa kwota 53,2 mln zł (0,13%),
- środki finansowe jednostek samorządu terytorialnego przewidywane na opracowywanie i aktualizację planów usuwania wyrobów zawierających azbest oraz działania edukacyjno-informacyjne szacuje się na kwotę ok. 40 mln zł (0,10%).

Zadania dla samorządów gminnych i powiatowych określone zostały w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”. Na poziomie lokalnym zadania realizują samorządy gminne i powiatowe, poprzez:

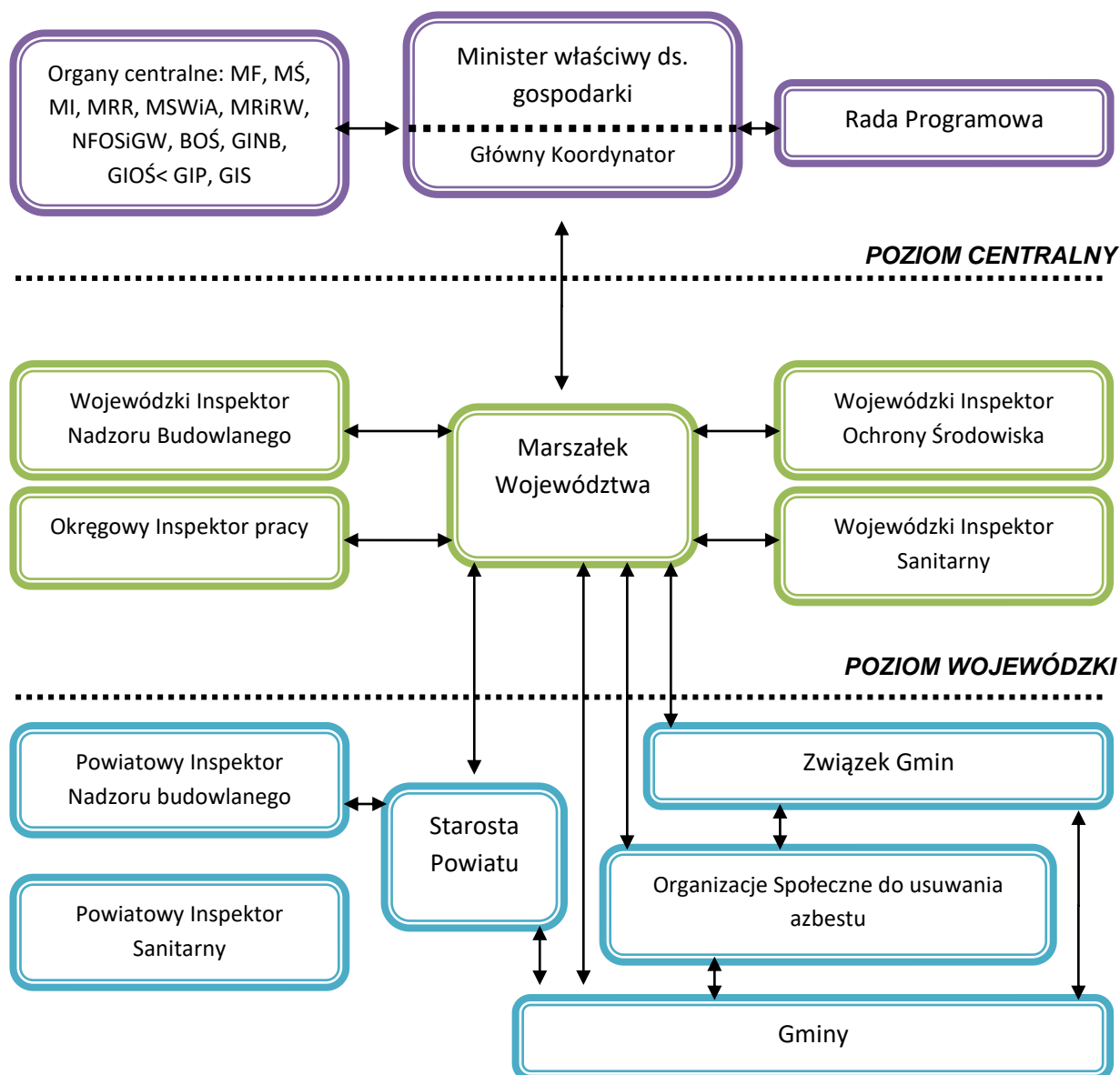
Samorząd gminny:

1. gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.gov.pl
2. przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;
3. organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości;

4. organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie;
5. inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
6. współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;
7. współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
8. współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu;
9. współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Samorząd powiatowy:

1. przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest;
2. współpraca z gminami oraz marszałkiem województwa w zakresie opracowywania programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie weryfikacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;
3. organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie;
4. inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
5. współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
6. współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu;
7. współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Podstawą do opracowania programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w pierwszej kolejności jest dokonanie rozpoznania stopnia zużycia tych wyrobów zabudowanych na konkretnych obiektach. Uzyskane dane powinny być gromadzone przez samorząd gminy, a następnie przekazywane do samorządu powiatowego celem opracowania „Programu” stanowiącego integralną część programu wojewódzkiego.

Tak więc niezbędnym jest rozpowszechnienie wśród społeczności lokalnej informacji o skutkach dla zdrowia i środowiska powodowanych przez azbest i wyroby zawierające azbest, zorganizowanie fachowej pomocy wszystkim właścicielom obiektów przez samorządy powiatów i gmin przy wypełnianiu arkuszy ocen ujętych w rozporządzeniu.

4.2. Aktualizacja Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z Planem Inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych (AWPGO)

Obowiązek opracowania planów gospodarki odpadami wynika wprost z art. 34 ustawy o odpadach. Aktualizacja Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z Planem Inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych wpisuje się w strategiczne dokumenty przyjęte na poziomie krajowym i wojewódzkim. Głównym celem w/w opracowania jest realizacja strategii Bezpieczeństwa Energetycznego i Środowiska oraz wdrożenie hierarchii sposobów postępowania z odpadami, a jego przygotowanie ma na celu utworzenie w województwie zintegrowanej sieci instalacji gospodarowania odpadami, spełniających wymagania ochrony środowiska. Plany na szczeblu wojewódzkim przygotowywane są przez zarząd województwa. Podstawowym elementem w/w dokumentu jest analiza aktualnego stanu gospodarki odpadami w województwie lubuskim. Plan inwestycyjny z kolei stanowi załącznik do AWPGO i zawiera m.in. wskazanie planowanych inwestycji, oszacowanie kosztów planowanych inwestycji oraz wskazanie źródeł ich finansowania, a także harmonogram realizacji planowanych inwestycji.

Na terenie województwa lubuskiego obowiązuje opracowany w 2006 r. *Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla województwa lubuskiego*. Jest w nim dokładnie opisana tematyka tej grupy odpadów. W niniejszym rozdziale zostaną przedstawione tylko najważniejsze kwestie. W *Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032* założono wyeliminowanie ze stosowania do 2032 r. wyrobów zawierających azbest, stąd w tej perspektywie nie jest możliwe zapobieganie powstawaniu tych odpadów. Jednakże zakaz wprowadzania do obrotu wyrobów zawierających azbest spowoduje w dalszej perspektywie czasowej brak powstawania odpadów zawierających azbest.

Azbest to grupa minerałów krzemianowych tworzących włókna charakteryzujących się niską przewodnością ciepła i odpornością na działanie czynników chemicznych. Stosowany był do produkcji wyrobów azbestowo - cementowych: pokryć dachowych, rur ciśnieniowych, rur w kanałach wentylacyjnych, płyt i kształtek w wymiennikach ciepłych oraz płyt elewacyjnych. Ze względu na rakotwórcze działanie włókien azbestowych, jego produkcja i obrót jest zakazany, natomiast miejsca jego stosowania podlegają ścisłej ewidencji i kontroli. W 2013 r. na terenie województwa lubuskiego wytworzono około 2 331,931 Mg odpadów zawierających azbest, co przedstawia poniższa tabela. Natomiast masa poddanych procesowi unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest w roku 2013 wyniosła około 4 990,984 Mg.

Tabela 2. Ilość odpadów zawierających azbest wytworzonych i unieszkodliwionych na terenie województwa w 2013

Kod	Wytwarzanie [Mg]	Proces	Unieszkodliwianie Masa [Mg]
16 02 12*	0,002	D5	0,053
17 06 01*	129,180	D5	400,884
17 06 05*	2 202,749	D5	4 590,00
Razem	2 331,931 Mg	-	4 990,984 Mg

Źródło: WSO (wg stanu bazy na rok 2013)

Różnica pomiędzy ilością odpadów zawierających azbest wytworzoną a ilością poddaną unieszkodliwieniu metodą D5 prawdopodobnie wynika z faktu, iż na zlokalizowanym w województwie lubuskim składowisku odpadów mogącym przyjmować odpady zawierające azbest, procesowi unieszkodliwiania poddano odpady wytworzone poza województwem.

Zgodnie z informacjami zawartymi w bazie wyrobów i odpadów zawierających azbest (WBDA) na terenie województwa lubuskiego zinwentaryzowanych zostało około 111684 Mg wyrobów zawierających azbest (stan na: maj 2020r.), natomiast unieszkodliwiono około 41267 Mg (w 90% są to płyty azbestowo-cementowe, faliste, stosowane w budownictwie). Według WBDA na terenie województwa lubuskiego do usunięcia i unieszkodliwienia pozostało około 70417 Mg materiałów zawierających azbest.

Powszechnie stosowaną i najbardziej dostępną z metod unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich składowanie na odpowiednich składowiskach odpadów niebezpiecznych. Na terenie województwa lubuskiego funkcjonuje 1 składowisko o pojemności 30 000 m³, na którym mogą być deponowane odpady zawierające azbest. Jest to ogólnodostępne składowisko w Gorzowie Wielkopolskim zarządzane przez INNEKO Sp. z o.o. Ze względu na szczególne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzkiego, wyroby zawierające azbest powinny podlegać sukcesywnej eliminacji przy zachowywaniu specjalistycznych procedur prowadzenia prac przez firmy posiadające stosowne zezwolenia.

Najważniejsze problemy:

- ✓ niepełna liczba planów sytuacyjnych rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest oraz kompletnych rejestrów obiektów budowlanych zawierających azbest i miejsc narażenia na działanie azbestu w gminach na terenie kraju,
- ✓ brak pełnej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz niedostateczna liczba przeprowadzonych kontroli stanu obiektów i urządzeń budowlanych, będących właścicielami, zarządcami lub użytkownikami miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,

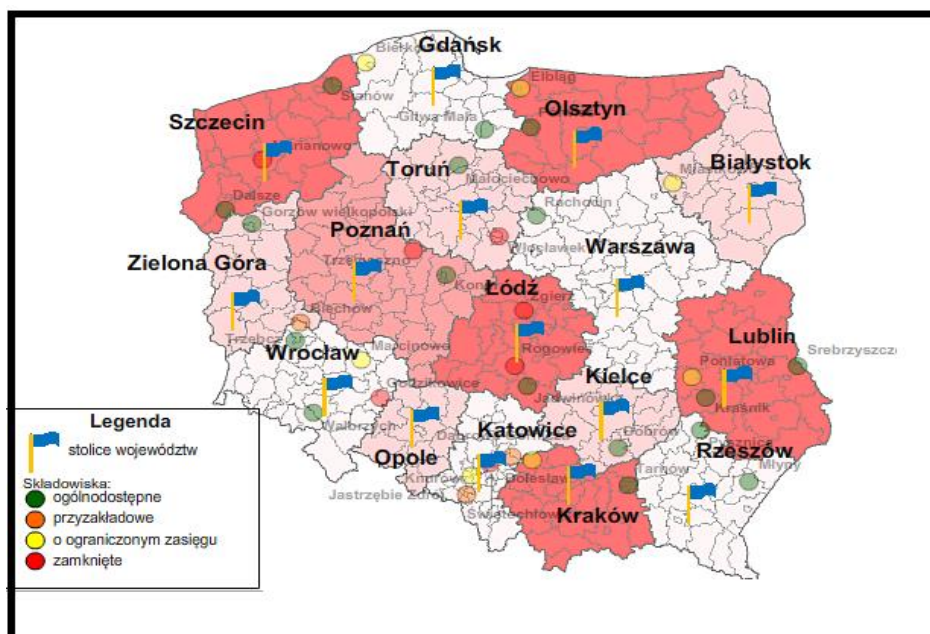
- ✓ niepełne informacje o ilości usuniętych wyrobów zawierających azbest,
- ✓ trudności w pozyskiwaniu środków na dofinansowanie nowych pokryć dachowych – koszt nowego pokrycia z reguły przewyższa kwotę na pozostałe działania, np. demontaż,
- ✓ niska świadomość ekologiczna mieszkańców województwa odnośnie bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów azbestowych.

4.3 Program Ochrony Środowiska Powiatu Gorzowskiego

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorzowskiego powstał w 2012 r. W Programie tym założono, że powiat gorzowski włączy się w realizację zadań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest jako koordynator.

Zgodnie z danymi pochodzącymi z Bazy Azbestowej prowadzonej przez Ministerstwo Rozwoju (stan na: maj 2020 roku) na terenie powiatu gorzowskiego zinwentaryzowano 9746 Mg wyrobów zawierających azbest, z czego unieszkodliwiono około 2113 Mg, a do unieszkodliwienia pozostało około 7634 Mg.

Rysunek 4 Składowiska azbestu w Polsce

Źródło: Baza azbestowa Ministerstwa Rozwoju

5. GOSPODAROWANIE WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST NA TERENIE GMINY SANTOK

5.1. Metodyka inwentaryzacji

Przeprowadzanie okresowej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest jest wymagane ze względu na skuteczny monitoring realizacji Programu i oceny jego efektywności. Inwentaryzację zaplanowano tak by możliwie dokładnie zinwentaryzować wyroby azbestowe na terenie gminy z uwzględnieniem obiektów należących do gminy. Ponieważ według danych statystycznych około 85% wyrobów zawierających azbest to wyroby budowlane, dlatego skupiono się na policzeniu tych właśnie wyrobów.

Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Santok polegała na przeprowadzeniu wizji lokalnej wśród właścicieli domków jedno lub wielorodzinnych – tzw. „spis z natury” ilość i stan, numer działki i obrębu oraz stopień pilności usunięcia wyrobów azbestowych. Odpowiednio przeszkolenie i oznakowani ankieterzy odwiedzali każdą posesję, na której znajdowały się budynki pokryte azbestem. W ten sposób uzyskano rzeczywiste dane o ilości i stanie wyrobów azbestowych znajdujących się na terenie Gminy.

Przeprowadzona inwentaryzacja dotycząca występowania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Santok, dowodzą bardzo wysokiej świadomości społeczeństwa o szkodliwym wpływie tych wyrobów na zdrowie i życie ludzi.

Z wykonanej inwentaryzacji został sporządzony raport, z którego dane zasiliły zasoby Bazy Azbestowej Ministerstwa Rozwoju.

Należy podkreślić, że przeprowadzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest nie zdejmuje z właścicieli nieruchomości obowiązku dokonania oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

5.2. Wyroby zawierające azbest na terenie Gminy Santok – rodzaj i ilość – prognoza.

W maju 2020 r. przeprowadzono inwentaryzację azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Santok. Narzędziem użytym do procesu inwentaryzacji było przeprowadzenie analizy aktualności istniejącej bazy azbestowej na terenie Gminy Santok oraz ujęcie danych dotyczących lokalizacji, gdzie realizowano odbiór i utylizację wyrobów azbestowych w roku poprzednim. Spis z natury posłużył do określenia ilości, rodzaju i miejsca występowania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Inwentaryzacja została przeprowadzona z podaniem numerów działek i obrębów ewidencyjnych.

Przeprowadzona inwentaryzacja wykazała, iż na terenie Gminy Santok znajduje się około **82339 m²** wyrobów zawierających azbest w postaci falistych i płaskich płyt azbestowych. W sumie zinwentaryzowano około **1235085 kg** tego odpadu.

Aktualna informacja o rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska – stan na: maj 2020 r. stanowi załącznik nr 9 do niniejszego Programu.

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji (na podstawie spisu z natury) stwierdzono, iż na terenie Gminy Santok występują wyroby zawierające azbest w postaci:

- płyt falistych oraz płaskich cementowo - azbestowych występujących na pokryciach dachowych, elewacjach budynków mieszkalnych oraz budynków zabudowy gospodarczej – **575 lokalizacji**;

Obliczenia ilości odpadów zawierających azbest zinwentaryzowanych na terenie Gminy Santok, przedstawiono w tabeli 3 poniżej.

Tabela 3 Oszacowanie ilości odpadu azbestowego w kg z uwzględnieniem poszczególnych miejscowości w Gminie Santok

MIEJSCOWOŚĆ	razem [kg]	os. Fizyczne [kg]	os. Prawne [kg]	udział procentowy [%]
BARANOWICE	17 925	17 925	-	1,45
CZECHÓW	82 485	79 185	3 300	6,67
GÓRKI	15 300	6 075	9 225	1,24
GRALEWO	120 960	114 660	6 300	9,79
JANCZEWO	134 490	134 490	-	10,89
JASTRZĘBNIK	28 875	28 875	-	2,34
LIPKI MAŁE	5 475	5 475	-	0,44
LIPKI WIELKIE	280 230	270 255	9 975	22,69
LUDZISŁAWICE	49 800	49 800	-	4,03
MAKOSZYCE	143 625	12 225	131 400	11,63
NOWE POLICHNO	76 350	76 350	-	6,18
PŁOMYKOWO	42 975	35 475	7 500	3,48
SANTOK	30 120	30 120	-	2,44
STARE POLICHNO	86 100	83 550	2 550	6,98
WAWRÓW	120 375	112 275	8 100	9,75
ŁĄCZNIE:	1 235 085	1 056 735	178 350	100

Źródło: Opracowanie własne (stan na maj 2020 roku).

Dokonano szacunkowych obliczeń ilości odpadów zawierających azbest przypadającą na 1 mieszkańca w Gminie Santok w oparciu o dane dotyczące liczby

mieszkańców oraz powierzchni wykorzystania tego odpadu niebezpiecznego, znanego z przeprowadzonego spisu z natury.

W oparciu o powyższe zestawienie oraz biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców w Gminie Santok (8 624 – stan na dzień 27.05.2020 r.) stwierdza się, iż na jednego mieszkańca Gminy Santok przypada około **9,55 m²** odpadów zawierających azbest.

W wyniku przeprowadzonego spisu z natury dotyczącego inwentaryzacji azbestu stwierdzono:

Tabela 4 Oszacowanie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Santok.

Lp.	WŁASNOŚĆ	Ilość Mg
1.	osoby fizyczne	1 056,735
2.	osoby prawne	178,350
SUMA		1 235,085 Mg

Źródło: Opracowanie własne (stan na maj 2020 roku).

Ilość wyrobów zawierających azbest na obszarze Gminy Santok można oszacować na około **1 235,085 Mg** tego odpadu.

Z danych zestawionych powyżej wynika, iż największa ilość wyrobów zawierających azbest zewidencjonowana została na terenie posesji należących do osób fizycznych, jest to pod względem wagowym **1 056,735 Mg** na **1 235,085 Mg** łącznie.

Tabela 5 Masa wyrobów wg rodzaju azbest na terenie Gminy Santok.

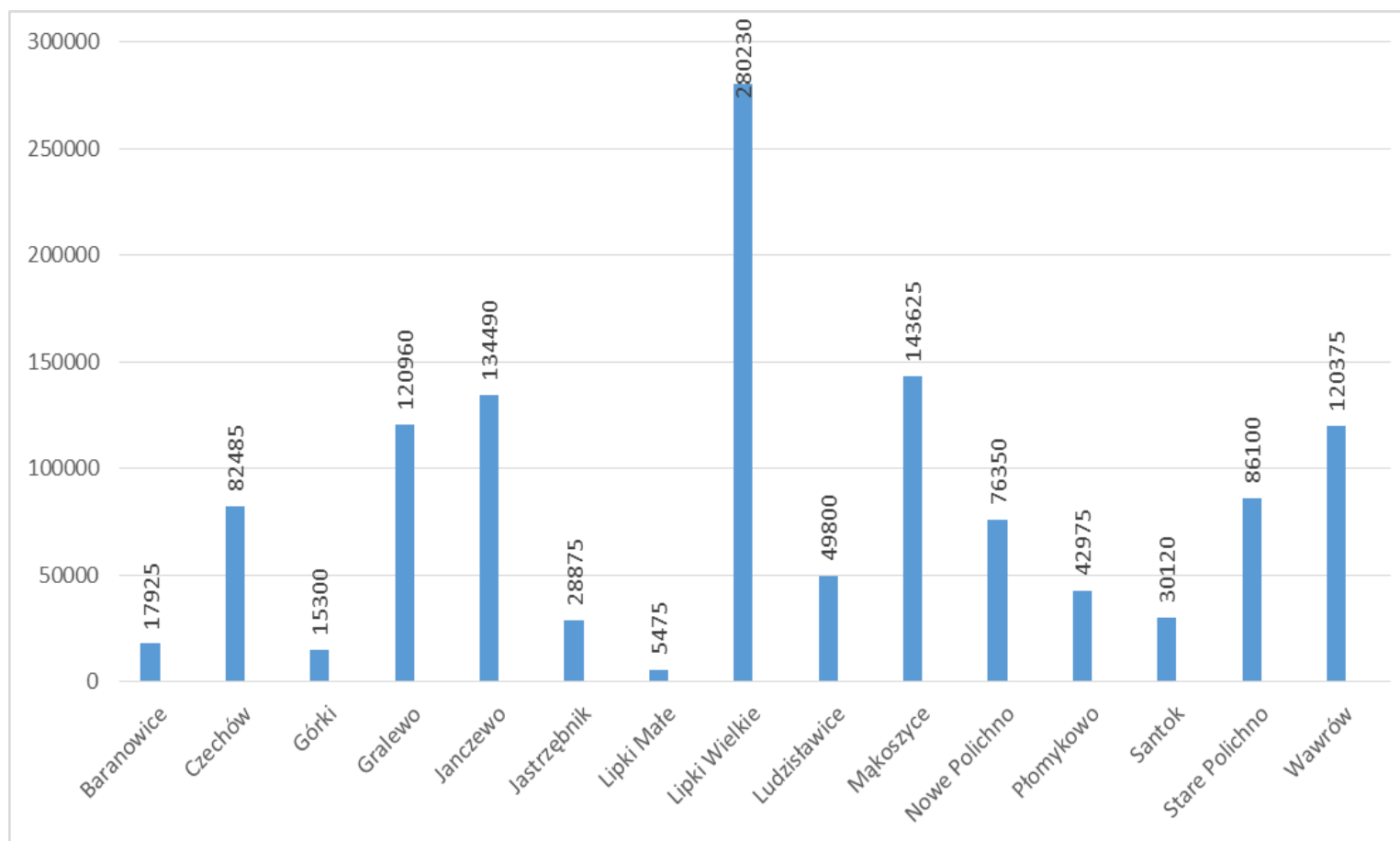
Kod wyrobu	Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Kod odpadu powstającego z wyrobu	Pozostałe do unieszkodliwienia wyroby zawierające azbest [kg]			udział procentowy [%]
			RAZEM	os. fizyczne	os. prawne	
W01	Płyty azbestowo-cementowe <u>płaskie</u>	17 06 05*	31 875	31 500	375	2,58
W02	Płyty azbestowo-cementowe <u>faliste</u>	17 06 05*	1 203 210	1 025 235	177 975	97,42
SUMA			1 235 085 kg	1 056 735 kg	178 350 kg	100 %

Źródło: Opracowanie własne (stan na maj 2020 roku).

Stan techniczny wyrobów zawierających azbest zabudowanych w posesjach i obiektach gospodarczych, będących własnością osób fizycznych i prawnych oszacowano na podstawie wizji lokalnej i oględzin obiektów. Z oceny tej wynika, że są to w większości wyroby starsze niż 20 lat, w części bez powłok zabezpieczających.

W celu określenia rejonów największego zagrożenia azbestem na terenie Gminy Santok należało ustalić, według jakiego czynnika takie regiony będą wytyczane. Z uwagi na fakt, iż na terenie Gminy Santok nie przeprowadzono badań ilości respirabilnych włókien azbestowych w powietrzu atmosferycznym należało wybrać inne kryterium według, którego zostaną określone rejon najbardziej zagrożone. Wiadomo, że ilość włókien azbestu w powietrzu jest ściśle skorelowana z ilością wyrobów azbestowych na danym terenie oraz jego stanem technicznym. W związku z powyższym, jako jedyne kryterium do wyznaczenia rejonów zagrożonych azbestem przyjęto ilość występowania wyrobów na danym terenie. Poniższy wykres przedstawia ilości wyrobów zawierających azbest w poszczególnych miejscowościach.

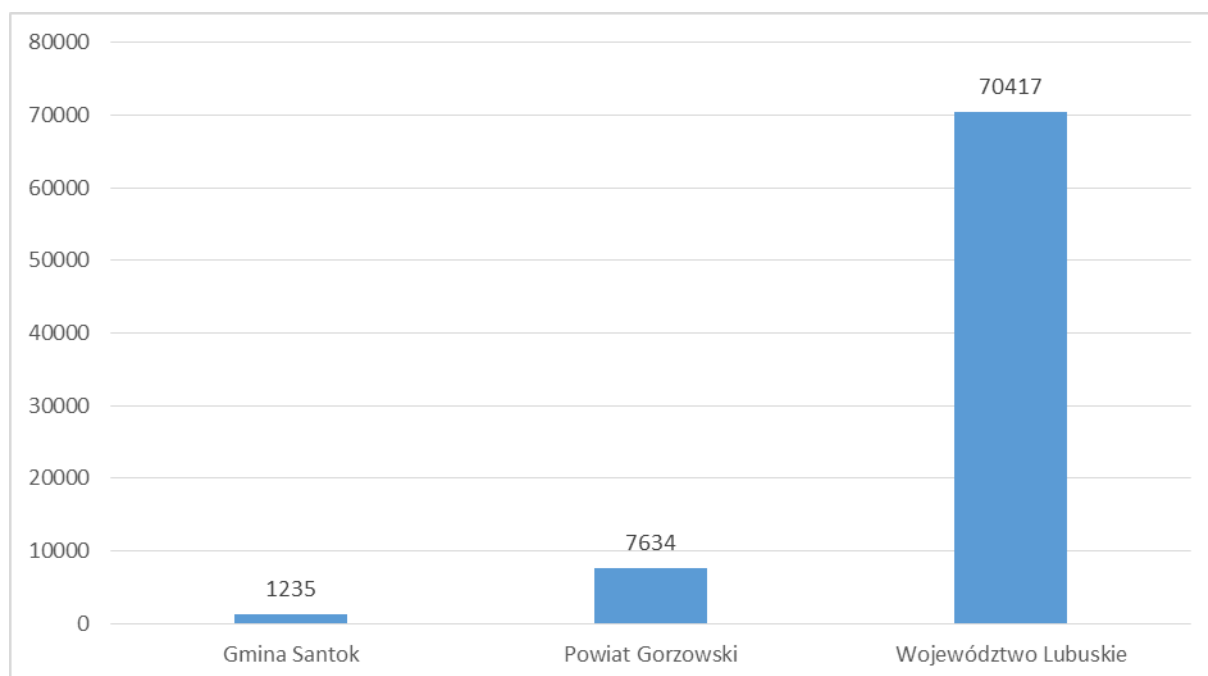
Rysunek 5 Oszacowanie ilości wyrobów zawierających azbest na poszczególnych miejscowościach Gminy Santok w kg

Źródło: Opracowanie własne (stan na maj 2020 rok).

Na podstawie dostępnych danych trudno jest jednoznacznie określić czy rzeczywiście na wyszczególnionych terenach zagrożenie występowanie włókien azbestu jest największe. W wyszczególnionych miejscowościach domniemywa się, że zagrożenie może być największe ze względu na występowanie dużej ilości wyrobów zawierających azbest. Należy zwrócić uwagę, na to czy na danym terenie stężenie włókien azbestowych w powietrzu atmosferycznym jest wysokie czy niskie decyduje nie tylko ilość wyrobów zawierających azbest, ale także stan techniczny wyrobów. Najwięcej włókien azbestowych uwalnianych jest z płyt uszkodzonych mechanicznie, spękanych oraz tych, które wykazują największą erozję. Nasze przypuszczenia mogą potwierdzić tylko badania powietrza na zawartość dopuszczalnych norm stężenia respirabilnych włókien azbestu w tych miejscach.

Rysunek 6 Wykres przedstawiający ilość wyrobów zawierających azbest w Mg

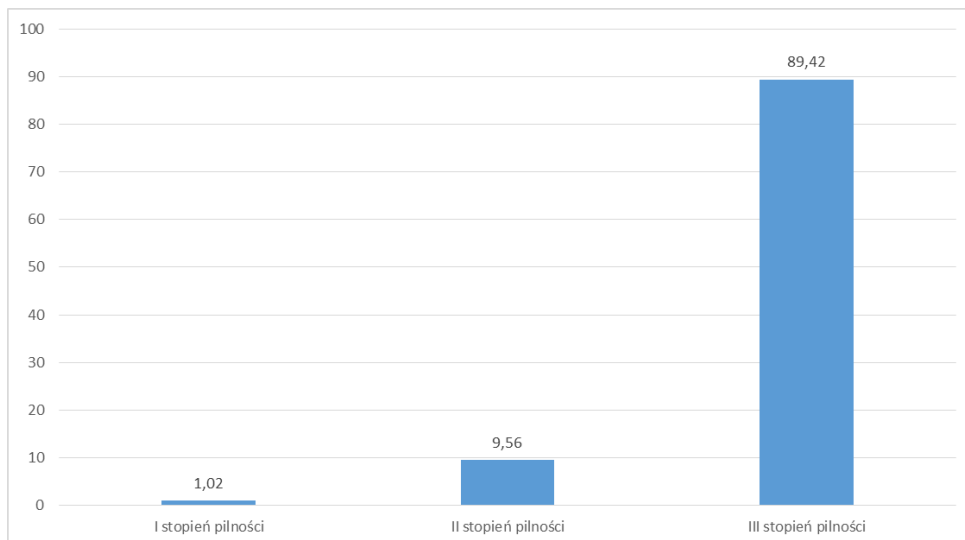
Źródło: Opracowanie własne (stan na maj 2020 rok).

Tabela 6 Ocena stanu technicznego wyrobów zawierających azbest w obiektach będących własnością osób fizycznych i prawnych, zlokalizowanych na terenie Gminy Santok.

Stopień pilności	Ilość lokalizacji	Powierzchnia materiałów [m ²]	Ilość materiałów [kg]
I stopień pilności	11	835	12 525
II stopień pilności	71	7873	118 095
III stopień pilności	493	73631	1 104 465
SUMA	575	82339 m²	1 235 085 kg

Źródło: Opracowanie własne (stan na maj 2020 rok).

Rysunek 7 Ewidencja wagowa w Mg stopnia pilności wyrobów zawierających azbest w obiektach będących własnością osób fizycznych i prawnych, zlokalizowanych na terenie Gminy Santok

Źródło: Opracowanie własne (stan na maj 2020 rok).

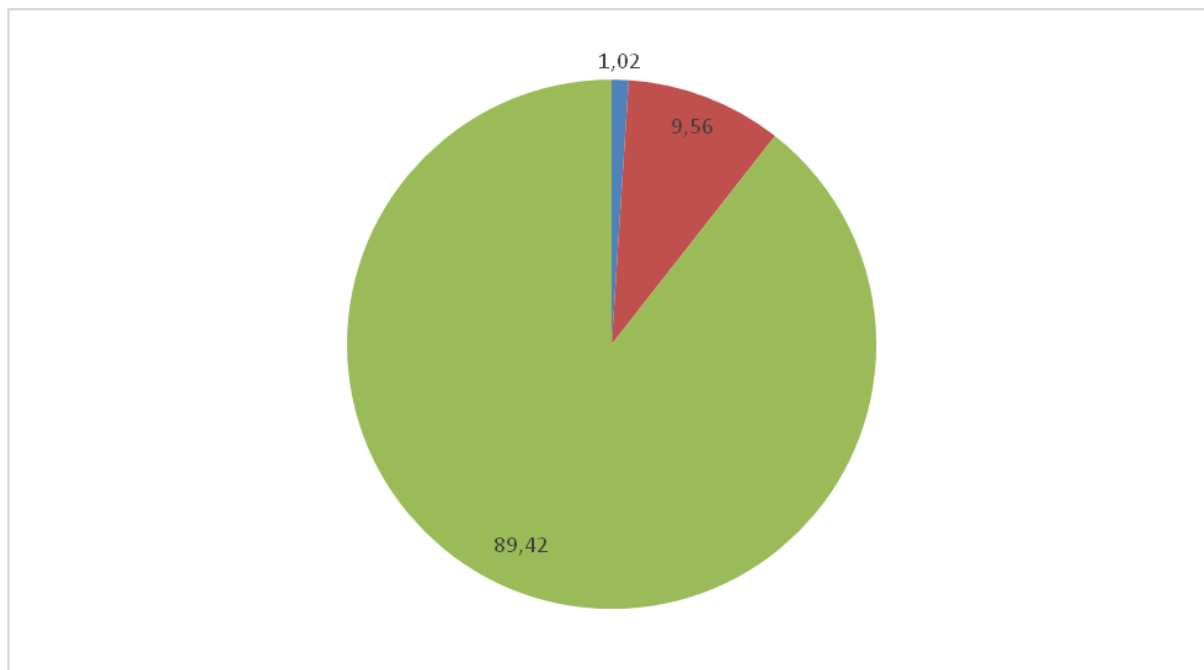
Z zestawień zamieszczonych powyżej wynika, że najwięcej, bo ok. **89,42 %** wyrobów zawierających azbest zlokalizowanych na terenie Gminy Santok należy do III stopnia pilności, natomiast ok. **9,56 %** wyrobów to stopień II. Wyroby o I stopniu pilności stanowią ok. **1,02 %**.

Oznacza to, iż:

- 1,02 % wyrobów należy usunąć w trybie natychmiastowym,
- 9,56 % wyrobów nadaje się do użytkowania i wymaga ponownej oceny po roku (tj. w 2021 roku),
- 89,42 % wyrobów nadaje się do użytkowania i wymaga ponownej oceny po 5 latach (tj. w 2025 roku).

Wyniki oceny stanu technicznego wszystkich obiektów w aspekcie wykorzystania wyrobów azbestowych, zlokalizowanych na terenie Gminy Santok zobrazowano na rysunku poniżej.

Rysunek 8 Procentowy udział stopnia pilności usuwania wszystkich wyrobów zawierających azbest z obiektów, zlokalizowanych na terenie Gminy Santok.

Źródło: Opracowanie własne (stan na maj 2020 rok).

Z przeprowadzonej oceny stanu technicznego wszystkich wyrobów zawierających azbest (będących własnością osób fizycznych jak i osób prawnych) zlokalizowanych na terenie Gminy Santok wynika, że:

- pilnego usunięcia wyrobów zawierających azbest wymaga **11 lokalizacji** (I stopień pilności);
- ponownej oceny w 2021 roku wymaga **71 lokalizacji** (II stopień pilności);
- oceny w 2025 roku wymagają **493 lokalizacje** (III stopień pilności).

5.3. Kierunki i możliwości utylizacji odpadów zawierających azbest na terenie Gminy Santok

Nie przewiduje się wzrostu ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Santok z uwagi na obecny całkowity zakaz ich stosowania oraz możliwości skorzystania z dotacji na usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Według orientacyjnych informacji uzyskanych od mieszkańców gminy podczas przeprowadzonej inwentaryzacji można stwierdzić, że znikoma część wyrobów zawierających azbest została już usunięta w ubiegłych latach.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 roku w sprawie katalogu odpadów (Dz. U z 2020r., poz. 10) zamieszcza rodzaje odpadów zawierających

azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych niżej grupach i podgrupach z przypisanym kodem klasyfikacyjnym:

- 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy,
- 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu,
- 10 11 81* - odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła),
- 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo - azbestowych,
- 15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
- 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest,
- 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające wolny azbest,
- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest,
- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest,

Odpady zawierające azbest należą do odpadów niebezpiecznych.

Wyroby zawierające azbest klasyfikowane są w dwóch klasach, które wyróżniono na podstawie:

- ilości azbestu,
- stosowanego spoiwa,
- gęstości objętościowej wyrobu.

Klasa I obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m³ definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% azbestu. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia. Najczęściej stosowanymi w tej klasie były wyroby tekstylne z azbestu, stosowane przez pracowników w celach ochronnych (np. koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe m.in. w sprzęcie AGD, płytki podłogowe PCW, materiały i wykładziny cierne).

Klasa II obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m³ definiowane jako „twarde”, zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane, a w przypadku mechanicznego uszkodzenia (np. pęknięcia) ma miejsce stosunkowo niewielka emisja azbestu do otoczenia w porównaniu z wyrobami klasy I. Natomiast niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych. Z zaliczanych do tej klasy wyrobów najbardziej w Polsce rozpowszechnione są płyty azbestowo-cementowe faliste oraz płyty azbestowo-cementowe

„karo” stosowane jako pokrycia dachowe, szczególnie na terenach wiejskich, oraz płyty płaskie, wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym na osiedlach miejskich. W znacznie mniejszych ilościach produkowane i stosowane były inne wyroby azbestowo - cementowe, z których należy wymienić przede wszystkim rury służące do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych oraz w budownictwie jako przewody kominowe i zsypy.

Podstawową metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich bezpieczne składowanie. Na terenie Gminy Santok nie ma składowiska, które mogłoby przyjmować odpady zawierające azbest.

Wyroby zawierające azbest mogą być demontowane lub zabezpieczane na krótki okres czasu. Zabezpieczanie polega na pokryciu powierzchni wyrobu zawierającego azbest specjalnymi preparatami. Zabezpieczać można jedynie wyroby będące w dobrym stanie technicznym, co wynika z obowiązujących przepisów. Dzięki takim działaniom włókna azbestu zostają trwale związane i oklejone, co ogranicza ich przedostawanie się do środowiska.

Konieczność przeprowadzenia prac demontażowych istnieje w przypadku, gdy płyty elewacyjne są uszkodzone lub zniszczone lub też zostały zamontowane na podłożu drewnianym.

5.4. Strategia w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych.

Ramową strategię Programu przedstawiono mając na względzie cele i dwie grupy zadań, (w tym organizacyjnych i inwestycyjnych).

Zadania pozainwestycyjne zmierzają do:

- rzetelnego i kompletnego rozpoznania ilości i stanu wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Santok,
- opracowanie harmonogramu usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych wraz z zaleceniami i wytycznymi dotyczącymi sposobów bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest,
- zintensyfikowania kontroli tzw. "dzikich wysypisk odpadów" gdzie znajdują się także odpady azbestowe,
- organizacji kampanii informacyjnej o szkodliwości azbestu i bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest,

- weryfikacji skali problemu obecności materiałów zawierających azbest na obszarze Gminy Santok w oparciu o program wojewódzki,
- usprawnienia monitoringu bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest i składowania odpadów azbestowych,
- wdrożenia monitoringu realizacji gminnego programu usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów azbestowych,
- intensyfikacji procesu poszukiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych dla wsparcia usuwania wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwiania,

Zadania inwestycyjne zmierzają do:

- zwiększenia ilości usuwanych wyrobów zawierających azbest, wyeliminowania negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Gminy Santok spowodowanych azbestem,
- likwidacji negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko naturalne.

5.5. Harmonogram realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 – 2032 - aktualizacja”.

Proces usuwania wyrobów zawierających azbest, zgodnie z zapisami krajowego programu, powinien być zakończony 31 grudnia 2032 roku. Wynika to z bardzo dużej ilości tych wyrobów oraz wysokości potrzebnych środków finansowych. Zatem tak długotrwałe zadanie (licząc od początku roku 2020 – okres 13 lat) wymaga zdefiniowania ramowej strategii w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest oraz unieszkodliwiania odpadów azbestowych.

Ze względu na fakt, że azbest w wodzie nie jest szkodliwy dla zdrowia człowieka, przyjęto, że niniejszy Program nie będzie dotyczył rur azbestowo-cementowych występujących w instalacjach ziemnych.

Dla potrzeb niniejszego programu, w ślad za programem krajowym, przyjęto podzielenie okresu do 2032 roku na 4 podokresy, tj.

- okres I: lata 2020 - 2022
- okres II: lata 2023 - 2025
- okres III: lata 2026 - 2029
- okres IV: lata 2030 – 2032

Pomimo, iż okresy obejmują 2-3 letnie przedziały stwierdzamy, iż taki podział zapewnia zgodność z Programem Krajowym.

Harmonogram realizacji zadań został sporządzony po analizie stanu gospodarki odpadami azbestowymi. Opisy stanów zostały opracowane na podstawie spisu z natury przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy Santok, zgodnie z obowiązującymi przepisami i aktami prawnymi.

Harmonogram uzupełniony został o zadania wynikające z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032 ”.

Odpady zawierające azbest, jako odpady niebezpieczne, wymagają szczególnego sposobu postępowania i dlatego powinny być objęte programem likwidacji azbestu i odpadów zawierających azbest. Ważnym aspektem w podejściu do sposobu rozwiązania problemu usuwania azbestu w Gminie jest fakt, iż stosowane w przeszłości w budownictwie i innych dziedzinach gospodarki wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia, dopóki materiały te nie są uszkodzone. Zagrożeniem może być ich niewłaściwe usuwanie, bowiem w czasie obróbki mechanicznej (np. kruszenie, cięcie itp.) następuje uwalnianie się włókien azbestowych do powietrza i zachodzi niebezpieczeństwo ich wchłaniania (Wdychania).

Usuwanie pokryć dachowych, elewacyjnych i innych materiałów budowlanych zawierających azbest będzie procesem długotrwałym i w każdym przypadku należy oceniać celowość podejmowania ich demontażu z punktu widzenia ochrony zdrowia i zagrożenia ekologicznego. Proces ten powinien być przeprowadzony ze szczególnym zachowaniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Jednocześnie po przeanalizowaniu stanu oceny wyrobów zawierających azbest podczas przeprowadzanej inwentaryzacji z natury, stwierdza się bardzo niską znajomość obowiązujących przepisów prawa przez właścicieli i administratorów obiektów budowlanych zawierających wyroby azbestowe.

Zakłada się, iż poprzez odpowiednie działania informacyjno – edukacyjne doprowadzi się do zapobiegania sytuacjom, w których dochodzi do usuwania wyrobów zawierających azbest na „własną rękę”.

Z uwagi na wysoki koszt usuwania i unieszkodliwiania odpadów azbestowych istotne jest także zachęcenie do prawidłowego usuwania wyrobów zawierających azbest poprzez dofinansowanie przedsięwzięć związanych z ich usuwaniem, podejmowanych przez osoby fizyczne, ze środków publicznych oraz zewnętrznych środków pomocowych.

Poniżej w tabeli zestawiono konieczne do realizacji zadania związane z likwidacją odpadów zawierających azbest na terenie gminy oraz zaproponowano okresy ich wykonania (harmonogram). Równocześnie w tabeli tej określono rolę Jednostki Samorządu Terytorialnego.

Tabela 7 Harmonogram działań zmierzający do usunięcia wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Santok na lata 2020 – 2032 - aktualizacja.

Lp.	Działanie	Termin realizacji	
1.	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest: - przygotowanie ulotek informacyjnych o szkodliwości azbestu i o obowiązkach związanych z koniecznością jego usuwania, - przygotowanie stałej informacji, na stronach internetowych, poświęconej tematyce azbestu, - okresowe publikacje w prasie lokalnej dotyczące w/w tematyki, -przeprowadzenie kampanii „Szukamy rady na odpady azbestowe”	przez cały okres realizacji programu	
2.	Aktualizacja bazy danych dotyczącej podmiotów i ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Santok.	przez cały okres realizacji programu	
3.	Rozeznanie możliwości pozyskania środków finansowych na demontaż, transport i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest.	2020 – 2032	
4.	Demontaż, transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest z nieruchomości osób fizycznych,	Założenie i prowadzenie rejestru wniosków i ich realizacja zgodnie z zachowaniem stopnia pilności oraz kolejności złożenia	2020 - 2032
		Pozyskiwanie funduszy na realizację Programu	2020 - 2032
		Wyłonienie przewoźnika i wykonawcy na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych	2020 - 2032
		Odbiór, transport, unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest	2020 - 2032
5.	Monitorowanie: demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Santok – aktualizacja bazy azbestowej www.bazaazbestowa.gov.pl	do 2032	
6.	Przedstawienie Radzie Gminy sprawozdania z przebiegu realizacji Programu.	co dwa lata - do 31 grudnia 2021r.	

Źródło: Opracowanie własne.

5.6. Oszacowanie kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest na obszarze Gminy Santok.

Na ogólne koszty likwidacji azbestu składają się różne elementy, wynikające z poszczególnych etapów działań, jakie należy wykonać dla bezpiecznego i zgodnego z przepisami prawnymi rozwiązania problemu.

Do takich etapów należą:

- fizyczny demontaż rozbiórka obiektów (lub ich części), w których występują materiały zawierające azbest,
- magazynowanie powstałych odpadów w miejscu demontażu lub w punkcie zbiorczym ustalonym na czas prac w rejonie ich prowadzenia,
- transport właściwie zabezpieczonych odpadów za pomocą odpowiednio przystosowanych pojazdów posiadających atest ADR. Transport odbywa się na trasie miejsca wytworzenia – miejsca magazynowania – miejsca ostatecznej utylizacji (składowania),
- składowanie odpadów niebezpiecznych – unieszkodliwianie.

Usuwanie wyrobów zawierających azbest jest kosztownym przedsięwzięciem. Dla oszacowania prawdopodobnych kosztów przedsięwzięcia, polegającego na demontażu, transporcie oraz składowaniu wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok przyjęto według danych z 2020 roku oraz średniej wartości kosztów, wydatkowanych na ten cel w latach poprzednich. Koszt przypadający na 1 Mg przyjęto na **500 zł netto**.

Koszt ten został uwzględniony w Programie po przeprowadzeniu analizy rynku firm i przedsiębiorstw w województwie lubuskim zajmujących się usuwaniem, unieszkodliwianiem, transportem i zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest. Koszty zabezpieczania wyrobów (malowania) są porównywalne z ich usuwaniem.

Szacunkowe koszty usunięcia płyt azbestowo-cementowych z obiektów będących własnością osób fizycznych i prawnych, według stopnia pilności:

- **I stopień** – wymagane bezzwłoczne usunięcie szacowany koszt to: **33 400,00 zł**
- **II stopień** – ponowna ocena po roku – szacowany koszt usunięcia: **314 960,00 zł**
- **III stopień** – ponowna ocena po 5 latach – szacowany koszt usunięcia: **2 945 200,00 zł**

Całkowity koszt usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok oszacowany jest na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji (spis z natury) i stanowi kwotę ok. **3 293 560,00 zł netto**.

Tabela 8 Oszacowanie kosztów: demontażu, transportu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Santok.

Lp.	WŁASNOŚĆ	Koszt PLN netto
1.	osoby fizyczne	2 817 960,00 zł
2.	osoby prawne	475 600,00 zł
SUMA		3 293 560,00 zł

Źródło: Opracowanie własne (stan na maj 2020 rok).

Powyższe kwoty są jedynie wstępnym szacunkiem. Kwoty te nie uwzględniają dodatkowych kosztów, jakie musi ponieść właściciel posesji w związku z usuwaniem azbestu (nowe pokrycie dachowe, nowa elewacja – zakup materiałów, robocizna). Te, stosunkowo wysokie ceny wynikają z warunków, jakie musi spełniać przedsiębiorca usuwający azbest oraz nakładów z tym związanych. Składają się na nie koszty związane m.in. z uzyskaniem odpowiednich decyzji, specjalistycznym szkoleniem pracowników, przygotowaniem i zabezpieczeniem miejsca pracy, środkami ochrony osobistej dla pracowników oraz specjalistycznych narzędzi i materiałów stosowanych w pracach remontowych. Ponadto nadzór nad pracami musi być prowadzony przez specjalistów, a ewentualne badania potwierdzające prawidłowość wykonania prac wykonane przez laboratoria akredytowane. Także odpady do transportu muszą być bardzo dobrze zabezpieczone i oznakowane w specjalny sposób, a sam transport może być dokonany wyłącznie przez firmę posiadającą odpowiednie zezwolenie. Wszystko to generuje znacznie wyższe koszty niż w przypadku typowych prac budowlanych. Istotnym składnikiem ceny są koszty składowania. Jediną dopuszczalną formą ostatecznego unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest składowanie na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych częściach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Ze względu na określone przepisami warunki składowania koszty są stosunkowo wysokie i w zależności od ilości składowanych odpadów wynoszą najczęściej **od 350 do 600 zł netto za tonę**.

Cena ta musi uwzględniać relatywnie wysokie opłaty za umieszczenie odpadów na składowisku, wnoszone na konto urzędów marszałkowskich, jako opłaty za korzystanie ze środowiska. Należy wyraźnie stwierdzić, że prawidłowe spełnienie warunków określonych przepisami jest kosztowne. W tej sytuacji, podejmując decyzję o usunięciu wyrobów zawierających azbest należy znaleźć odpowiednią firmę oraz źródła finansowania inwestycji.

Wobec czego, przy założeniu realizacji Programu do roku 2032 (ok. 13 lat), roczny koszt usuwania wyrobów zawierających azbest powinien kształtować się na poziomie około **253 350,77 zł netto**.

Na podstawie danych rynkowych można obliczyć średni koszt usługi montażu nowego pokrycia dachowego. Niezależnie od rodzaju usługi, ani materiałów, z których wykonany będzie dach średni koszt wyniesie ok. 26,00 zł/m² netto.

O ile cena usług dekarских jest w wielu przedsiębiorstwach bardzo zbliżona, tak w przypadku materiałów budowlanych ich cena jest bardzo różna, a wybór zależy wyłącznie od możliwości finansowych właścicieli budynków. Przykładowe ceny sprawdzone u kilku producentów materiałów budowlanych wynoszą:

- ✓ dachówki ceramiczne – 25,00 – 75,00 zł/ m² netto;
- ✓ blachodachówka – 20,00 – 55,00 zł/ m² netto;
- ✓ blachy trapezowe – 15,00 – 45,00 zł/ m² netto;

Szacunkowo na pokrycie jednego m² dachu trzeba wydać około 65,00 zł netto. Przy średniej wielkości dachu jednorodzinnej wynoszącej ok. 150 m² właściciel budynku musi zapłacić za usługę i materiały 9 750,00 zł netto.

Średni koszt montażu dachu – 26,00 zł/m²

Średni koszt materiałów budowlanych – 39,00 zł/m²

26,00 + 39,00 = 65,00 zł/m²

Przy wielkości dachu = 150 m² całkowity koszt wynosi: 150 x 65,00 = 9 750,00 zł netto.

Niewielu właścicieli budynków pokrytych wyrobami azbestowymi decyduje się na wymianę dachu. Na pełną usługę związaną z usunięciem, czyli demontaż, pakowanie, transport i oddanie do utylizacji właściciel średniej wielkości dachu wynoszącego 150 m² zapłaci od 3 000 zł do 4 500 zł, przyjmując, że cena takiej usługi waha się pomiędzy 20,00 – 40,00 zł/ m² netto.

Do tej ceny doliczamy koszty montażu nowego pokrycia dachowego, obliczone powyżej i za remont otrzymujemy kwotę do zapłacenia wynoszącą 12 750,00 - 14 250,00 zł netto.

Dofinansowania unijne, bądź krajowe pokrywają tylko koszty demontażu, transportu i oddania do składowania płyt azbestowych na składowisku odpadów niebezpiecznych, pozostałe koszty nowego pokrycia dachowego pokrywa właściciel budynku.

Zakłada się, że przyjęcie niniejszego Programu w zakresie pomocy mieszkańcom Gminy Santok w postaci dotacji do: odbioru, transportu i składowania odpadów zawierających azbest spowoduje dużą intensywność usuwania azbestu w pierwszym okresie

obowiązywania Programu. Wynikiem realizacji Programu będzie stopniowe zmniejszanie się ilości rocznie usuwanego azbestu w latach następnych.

Poniżej w tabeli zestawiono szacunkowe koszty likwidacji wyrobów zawierających azbest w przedziale czasowym i procentowym dla Gminy Santok wg ich oszacowanych ilości. Koszty te zestawiono etapowo, przyjmując, jako **etap 1** usunięcie od 2020 do 2022 roku 25% wyrobów zawierających azbest, **etap 2** to usunięcie 50% wyrobów zawierających azbest w okresie od 2023 do 2025 roku i **etap 3** to etap usunięcia 75% wyrobów zawierających azbest w latach 2026 – 2029 oraz **etap 4** usunięcie 100% wyrobów zawierających azbest w latach 2030 – 2032.

Wyżej przedstawione etapy jak można zauważyć są narastające co około 2 - 3 lata, usunięcie 25 % wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok - w przeliczeniu na ilość, daje nam około **309 Mg**. Koszt demontażu, transportu oraz składowania (jeden etap) szacowany jest na około **823 390,00 zł netto**.

Tabela 9 Oszacowany koszt usuwania, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest.

Szacowany koszt usuwania wyrobów zawierających azbest PLN	
<u>Etap 1 - lata 2020 - 2022</u> 25%	823 390,00 zł
<u>Etap 2 - lata 2023 - 2025</u> 50 %	1 646 780,00 zł
<u>Etap 3 - lata 2026 - 2029</u> 75 %	2 470 170,00 zł
<u>Etap 4 - lata 2030-2032</u> 100 %	3 293 560,00 zł

Źródło: Opracowanie własne (stan na maj 2020 rok).

Możliwości i zakres finansowania będzie określał opracowany przez Urząd Gminy Santok regulamin.

Finansowanie likwidacji azbestu z terenu Gminy Santok może być oparte na środkach pozyskanych z:

- Budżetu Gminy,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze,
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Środków Regionalnego Programu Operacyjnego,
- innych programów Unii Europejskiej,

- środków pochodzących od osób fizycznych i prawnych.

Planuje się uzyskać środki finansowe na kampanię informacyjno – promocyjną likwidacji azbestu z następujących środków: Ministerstwo Rozwoju lub z WFOSiGW.

W Programie tym planuje się refundowanie **do 100 %** kosztów kwalifikowanych poniesionych wydatków w postaci dotacji celowej na demontaż, transport oraz składowania (unieszkodliwianie) odpadów zawierających azbest. Powyższe założenia dotyczące refundacji kosztów w postaci dotacji za demontaż, transport oraz składowanie będą ściśle określone w opracowanym Regulaminie oraz dostosowane do ilości środków finansowych pozyskanych z funduszy zewnętrznych.

Powyższe założenia i cele zawarte w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 – 2032 - aktualizacja” będą realizowane wyłącznie, gdy uda się pozyskać środki finansowe na realizację założonych działań w niniejszym Programie.

5.7. Możliwości pozyskania środków finansowych na działania związane z usuwaniem azbestu na terenie Gminy Santok oraz składowaniem odpadów zawierających azbest

Zgodnie z założeniami Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032 koszty związane z usunięciem wyrobów zawierających azbest mają być finansowane przez właścicieli – zarządców obiektów, w tym prywatnych właścicieli obiektów posiadających wyroby zawierające azbest.

Inicjatywy samorządu terytorialnego, zmierzające do sukcesywnego usuwania wyrobów azbestowych i likwidacji skutków ich szkodliwości dla mieszkańców i środowiska dają możliwości dofinansowania powyższych działań z funduszy jednostek samorządowych, środków celowych funduszy ekologicznych, a także ze środków funduszy Unii Europejskiej.

Stąd też rola samorządu w pozyskiwaniu funduszy na wsparcie realizacji Programu usuwania wyrobów azbestowych z terenu Gminy ma istotne znaczenie, w szczególności dla prywatnych właścicieli obiektów, dla których usunięcie wyrobów zawierających azbest i w następstwie odnowa pokryć dachowych/elewacyjnych obiektów w większości przekracza ich możliwości finansowe.

Program usuwania azbestu dla Gminy Santok stanowi podstawowy instrument wspierający pozyskiwanie środków zewnętrznych na działania zmierzające do oczyszczania terenu z wyrobów zawierających azbest. Specjalne procedury konieczne do wdrożenia przy pracach z azbestem i sposób jego unieszkodliwiania wymagają znacznych środków finansowych. Stąd konieczne jest udzielanie jak najszerszego wsparcia finansowego dla

wszystkich inicjatyw związanych z usuwaniem wyrobów i odpadów zawierających azbest, a także z monitoringiem zanieczyszczenia środowiska azbestem.

Środki z budżetu państwa

W ramach środków budżetu państwa pozostających w dyspozycji Ministra Gospodarki planowane jest finansowanie zadań wspierających realizację *Programu* w latach 2009-2032.

Tabela 10 Wydatki z budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki dla realizacji Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Blok	Nazwa zadania	Ogółem	L a t a				
		2009-2032	2009	2010	2011	2012 - 2015	2016-2032
		[mln zł]					
Ogółem [mln zł]		53,2	4,0	4,0	4,0	16,0	25,2
1	Działania legislacyjne	<i>bez nakładów z budżetu</i>					
2	Działania edukacyjne-informacyjne	12,8	1,3	0,8	0,7	2,8	7,2
3.1	Wsparcie prac przygotowawczych dla oczyszczania z azbestu publicznych terenów i obiektów budowlanych (dokumentacje)	2,9	0,3	0,3	0,3	2,0	-
3.2	Wsparcie opracowania i aktualizacji gminnych, powiatowych i wojewódzkich programów usuwania wyrobów zawierających azbest	10,0	1,3	1,5	1,5	5,7	-
3.3	Wsparcie szkoleń lokalnych	16,3	0	0,6	0,7	3,3	11,7
4	Monitoring realizacji <i>Programu</i>	7,2	0,7	0,5	0,5	1,0	4,5
5	Działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia	4,0	0,4	0,3	0,3	1,2	1,8

Źródło: Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Środki z funduszy ochrony środowiska

Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, może polegać na udzielaniu dotacji celowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych z budżetu gminy lub budżetu powiatu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji.

Zadania te mogą być finansowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz

przez powiaty i gminy, do których zadań własnych należy finansowanie ochrony środowiska w zakresie ustalonym w ustawie - Prawo ochrony środowiska.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej udzielają dotacji, pożyczek oraz przekazują środki finansowe na podstawie umów cywilnoprawnych.

Do zadań związanych z oczyszczaniem kraju z azbestu można w szczególności zaliczyć:

- 1) przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami;
- 2) przedsięwzięcia z zakresu ochrony powierzchni ziemi;
- 3) rozwój sieci laboratoriów służących ochronie środowiska;
- 4) edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju;
- 5) opracowywanie i wdrażanie nowych technik i technologii w zakresie ochrony środowiska;
- 6) wojewódzkie programy ochrony środowiska, programy ochrony powietrza, plany gospodarki odpadami, a także wspomaganie realizacji tych programów i planów;
- 7) współfinansowanie projektów inwestycyjnych z zakresu ochrony środowiska, które mają być współfinansowane ze środków pochodzących z Unii Europejskiej, w ramach współpracy z organizacjami międzynarodowymi oraz współpracy dwustronnej, a także realizowanych na zasadach określonych w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1834 ze zm.).

Bank Ochrony Środowiska S.A. jest uniwersalnym bankiem komercyjnym specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych. BOŚ współpracuje z polskimi i zagranicznymi instytucjami finansowymi, w tym funduszami i fundacjami działającymi na rzecz ochrony środowiska. Dzięki temu oferuje szeroką gamę kredytów. Zadania z zakresu usuwania wyrobów zawierających azbest mogą być finansowane poprzez udzielanie następujących rodzajów kredytów:

- 1) kredyty preferencyjne z dopłatami z Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej do oprocentowania, charakteryzujące się m.in. niższym od komercyjnego oprocentowaniem i możliwością uzyskania karencji w spłacie kapitału. Warunki udzielania tych kredytów są zróżnicowane, określone w umowie przez konkretny WFOŚiGW (przedsięwzięcie musi wpisywać się w listę priorytetów funduszu);
- 2) kredyty komercyjne ze środków banków zagranicznych - linia KfW5 (*Kreditanstalt für Wiederaufbau*) oraz ze środków banku, w tym w ramach porozumień BOŚ ze sprzedawcami i dystrybutorami wyrobów służących ochronie środowiska.

Środki z Unii Europejskiej

W okresie programowania 2015 - 2020 pomoc finansowa z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej będzie przyznawana w Polsce w ramach poszczególnych programów pomocowych (tzw. programów operacyjnych), stanowiących narzędzia realizacji Narodowej Strategii Spójności.

W zależności od rodzaju programu, beneficjentami mogą być m.in. jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki, podmioty świadczące usługi z zakresu zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, gminy wiejskie, miejsko-wiejskie i miejskie, młodzi rolnicy, rolnicy podejmujący działalność nierolniczą.

Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest może być wspierane ze środków unijnych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych.

Nie ma możliwości oszacowania środków finansowych przeznaczanych w ramach RPO na działania związane z bezpiecznym usuwaniem azbestu, ponieważ jest to zależne od ilości złożonych wniosków w ramach konkursów ogłaszanych w poszczególnych województwach oraz od ilości wybranych projektów do dofinansowania.

Projekty z zakresu remontów lub przebudowy budynków mogą dotyczyć renowacji części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych, renowacji lub adaptacji budynków na cele mieszkaniowe, modernizacji gospodarstw rolnych, a także działań w zakresie ułatwiania startu młodym rolnikom, różnicowania działalności w kierunku nierolniczym, odnowę i rozwój wsi.

6. Realizacja zadania w ramach usunięcia, transportu i unieszkodliwienia azbestu na terenie Gminy Santok w roku 2019

W roku 2019 w ramach Programu priorytetowego NFOŚiGW pod nazwą „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest na lata 2019 – 2023” z terenu Gminy Santok usunięto łącznie 25,04 Mg odpadów zawierających azbest.

Wykonawcą zadania została firma EKO 24 Barbara Plewko ul. Królowej Jadwigi 1, 74-400 Dębno, wyłoniona w trybie udzielonego zamówienia publicznego opartego na wystosowanym zapytaniu ofertowym.

Termin rozpoczęcia zadania zgodnie z umową: 06.08.2019 r.

Termin zakończenia zadania zgodnie z umową: 26.09.2019 r.

Termin uzyskania całkowitego efektu ekologicznego przedmiotowego zadania: 26.09.2019 r.

Całkowity poniesiony koszt zadania w roku 2019 wyniósł 11.870,40 zł brutto, który to w ramach ww. programu priorytetowego podlega w 100% refundacji przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze na podstawie zawartej umowy dotacji nr D19154 z dnia 25.11.2019 r.

Zarówno odpady azbestowe zdemontowane bezpośrednio przez Wykonawcę, jak i te które wcześniej zostały zdjęte i złożone na posesjach, zostały odpowiednio zabezpieczone przed rozprzestrzenianiem się szkodliwego azbestu w środowisku i przetransportowane na składowisko odpadów INNEKO Gorzów Wlkp. - Chróścik ul. Małczyńska 180, 66 400 Gorzów Wlkp., zarządzane przez INNEKO Sp. z o.o. w Gorzowie Wlkp. z/s przy ul. Teatralnej 49.

Łącznie, w ciągu 5 lat trwania programu, z terenu naszej gminy unieszkodliwionych zostało 350 Mg wyrobów zawierających azbest.

Według szacunków, na podstawie corocznie aktualizowanej Inwentaryzacji – na terenie gminy Santok pozostaje do unieszkodliwienia ok. 1235 Mg tego typu wyrobów. Ustawowy termin usunięcia azbestu ustalony jest na koniec roku 2032.

Zakładając, że procedura przyznawania dotacji z przeznaczeniem na zadanie usuwania wyrobów zawierających azbest na kolejne lata nie ulegnie zmianie i będzie wciąż praktykowana przez WFOŚiGW w Zielonej Górze, Gmina Santok będzie corocznie przystępować do udziału w niniejszym przedsięwzięciu. Powyższe działania przyczynią się tym samym do racjonalnego kształtowania środowiska oraz gospodarowania jego zasobami, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju w znaczeniu społeczno-gospodarczym.

7. PODSUMOWANIE

Głównym celem Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok jest zaplanowanie usunięcia wyrobów azbestowych z terenu Gminy oraz ich bezpieczne unieszkodliwienie.

W trakcie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, a w szczególności płyt azbestowo – cementowych na terenie Gminy Santok pozyskano informacje o ilości i stanie wyrobów zawierających azbest zlokalizowanych w Gminie. Na podstawie uzyskanych wyników inwentaryzacji można stwierdzić, iż na terenie Gminy Santok znajduje się **1235085 kg** tego odpadu.

W „Programie (...)” zawarto informacje dotyczące właściwości azbestu, jak również określono harmonogram zadań do realizacji, szacując ich koszt w rozbiciu na lata. Określone w harmonogramie zadania uwzględniają rolę samorządu gminnego, samorządu powiatowego i innych jednostek w jego realizacji. Proces usuwania wyrobów zawierających azbest powinien być zakończony do końca 2032 roku. Przyjęto harmonogram zgodny z „*Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032*”. Harmonogram zakłada podział całego procesu na 4 etapy obejmujące przedział od 2 do 3 lat. Na podstawie wyników inwentaryzacji płyt azbestowo – cementowych wykorzystywanych w budownictwie na terenie Gminy Santok szacunkowo przyjęto, iż:

- w I etapie (lata 2020 – 2022) powinno zostać unieszkodliwione ok. **309 Mg**,
- w II etapie II (lata 2023 – 2025) – ok. **617 Mg** (rosnąco),
- w III etapie (lata 2026 – 2029) - ok. **926 Mg**,
- w IV etapie (lata 2030 – 2032) ok. **1235 Mg**.

Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Pozwoli to na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat i podejmowanie przez jednostki samorządowe skutecznych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Istotna jest również świadomość przedsiębiorców wykonujących prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy pozwoli zminimalizować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia. Z tego względu jednym z głównych celów niniejszego Programu jest przybliżenie jak najszerszym kręgom społeczeństwa problematyki bezpiecznej eksploatacji i usuwania wyrobów zawierających azbest.

W opracowaniu wskazano również możliwości pozyskania środków z różnych źródeł dofinansowania do likwidacji wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok.

Przewiduje się, że w przypadku pozyskania funduszy na likwidację azbestu w następnych latach Gmina będzie otrzymywać sporadyczne zgłoszenia o miejscach występowania azbestu (głównie magazynowanego na posesji), co przyczyni się do lepszej wiedzy na temat ilości azbestu. Pozwoli to lepiej poznać potrzeby w tym zakresie, precyzyjniej planować środki niezbędne do wydania na ten cel oraz stopniowo wyeliminować wyroby azbestowe z terenu Gminy, co jest celem Programu.

„Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 - 2032 - aktualizacja" nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a realizacja postanowień tego dokumentu, przy przestrzeganiu odpowiednich procedur bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz przepisów bhp w zakresie bezpiecznego usuwania i transportu wyrobów azbestowych, nie powinna spowodować wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi oraz środowiska naturalnego. Ponadto wszelkie ustalenia zawarte w ww. dokumencie dotyczą obszaru mieszczącego się wyłącznie w granicach Gminy Santok. Program w swoich założeniach i celach nie będzie oddziaływał transgranicznie.

Uwzględniając również zapisy Dyrektywy ptasiej planowane działania nie będą oddziaływać negatywnie na populację ptaków jak również na ochronę siedlisk poszczególnych gatunków.

Ocenia się, że Program w zasadniczy sposób może przyczynić się do poprawy stanu środowiska naturalnego na terenie Gminy Santok. Działania wynikające z przedmiotowego dokumentu zostaną zrealizowane i zaprojektowane w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie na środowisko naturalne.

Odpady zawierające azbest usuwane będą przez specjalistyczne firmy, które posiadają zezwolenie na demontaż i wywóz odpadów na miejsce ich składowania. Na terenie Gminy nie jest planowana budowa składowiska lub kwatery dla odpadów azbestowych. Charakter planowanych działań, rodzaj i skala oddziaływań na środowisko oraz cechy obszaru objętego spodziewanym oddziaływaniem powodują, że realizacja zadań proponowanych w Programie, nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko naturalne.

7. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1 - Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Załącznik nr 2 - Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania.

Załącznik nr 3 - Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone.

Załącznik nr 4 - Wzór oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest.

Załącznik nr 5 - Wzór "Karty Ewidencji Odpadu".

Załącznik nr 6 - Wzór "Karty Przekazania Odpadu".

Załącznik nr 7 - Zgłoszenie przystąpienia do prac polegających na zabezpieczeniu / usunięciu* wyrobów zawierających azbest.

Załącznik nr 8 - Nazwy wyrobów azbestowych i kody odpowiadających im odpadów wraz z przelicznikami.

Załącznik nr 9 - Informacja z inwentaryzacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska – stan na maj 2020 r.

Załącznik nr 1

OCENA
stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej:

.....

Adres miejsca / obiektu / urządzenia budowlanego / instalacji przemysłowej:

.....

Rodzaj zabudowy¹⁾Numer działki ewidencyjnej²⁾Numer obrębu ewidencyjnego²⁾Nazwa / rodzaj wyrobu ³⁾Ilość wyrobów ⁴⁾Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾

Grupa / Nr	Rodzaj i stan wyrobu	punkty	Ocena
I. Sposób zastosowania azbestu			
1.	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2.	Tynk zawierający azbest	30	
3.	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1.000 kg/m ³)	25	
4.	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	

II. Struktura powierzchni wyrobu z azbestem			
5.	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6.	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7.	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8.	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III. Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem			
9.	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10.	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2m)	15	
11.	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12.	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13.	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV. Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych			
14.	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15.	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16.	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17.	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18.	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19.	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad	5	

	pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym		
20.	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V. Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej			
21.	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22.	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23.	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24.	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25.	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

Stopień pilności I	wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie	od 120 punktów
Stopień pilności II	wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku	od 95 do 115 punktów
Stopień pilności III	wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat	do 90 punktów

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych

grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności.

.....
Oceniający nazwisko i imię

.....
Właściciel / Zarządca

.....
(miejscowość, data)

.....
(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

¹⁾ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.

²⁾ Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.

³⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.

⁴⁾ Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).

⁵⁾ Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”.

Załącznik nr 2

**INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾ I MIEJSCU ICH
WYKORZYSTYWANIA**

1. Miejsce, adres

2. Właściciel/zarządca/użytkownik^{*)}:

a) osoba prawna - nazwa, adres

b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres

3. Tytuł własności

4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾

5. Ilość (m², tony)³⁾

6. Przydatność do dalszej eksploatacji⁴⁾

7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu:

a) okresowej wymiany z tytułu zużycia wyrobu⁵⁾

b) całkowitego usunięcia niebezpiecznych materiałów i substancji
.....

8. Inne istotne informacje o wyrobach⁶⁾
.....

.....
(podpis)

Data

Objaśnienia:

- ^{*)} Niepotrzebne skreślić.
- 1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.
 - 2) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie nie wymienione, w tym papier i tektura.
 - 3) Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, pomiar z natury).
 - 4) Według "Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest" - załącznik nr 1 do rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest.
 - 5) Na podstawie corocznego rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny.
 - 6) Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest.

Załącznik nr 3

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾, KTÓRYCH
WYKORZYSTYWANIE ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE

1. Miejsce, adres
 2. Właściciel/zarządca/użytkownik^{*)}:
 - a) osoba prawna - nazwa, adres,
 - b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres
 3. Tytuł własności
 4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾
 5. Ilość (m², tony)³⁾
 6. Rok zaprzestania wykorzystywania wyrobów
 7. Planowane usunięcia wyrobów:
 - a) sposób
 - b) przez kogo
 - c) termin
 8. Inne istotne informacje o wyrobach⁴⁾
-
(podpis, data)

Objaśnienia:

*) Niepotrzebne skreślić.

1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.

2) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione.

3) Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, spis z natury).

4) Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym.

Wzór oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest.

Oznakowanie wzorowane jest na postanowieniu Unii Europejskiej (załącznik II do Dyrektywy 83/478/EWG).

Wszystkie wyroby zawierające azbest oraz odpady lub miejsca ich występowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- a) oznakowanie zgodne z podanym wzorem, powinno posiadać wymiary co najmniej 5 cm wysokość (H) i 2,5 cm szerokość,
- b) oznakowanie powinno się składać z dwóch części:
części górnej ($h_1 = 40\% H$) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle,
części dolnej ($h_2 = 60\% H$), zawierającej standardowy napis w białym i/lub czarnym kolorze na czerwonym tle i powinien być wyraźnie czytelny,
- c) jeżeli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot „zawiera azbest” powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit-azbest niebieski”.

Wzór " Karty Ewidencji Odpadu"

KARTA EWIDENCJI ODPADU ¹⁾				Nr karty	Rok kalendarzowy		
Kod odpadu ²⁾							
Rodzaj odpadu ²⁾							
Procentowa zawartość PCB w odpadzie ³⁾							
Posiadacz odpadów ⁴⁾							
Adres posiadacza odpadów ⁵⁾							
Województwo		Gmina		Miejscowość			
Ulica		Nr domu		Nr lokalu			
				Telefon służbowy			
				Faks służbowy			
				Kod pocztowy			
Miejsce prowadzenia działalności ⁶⁾							
Województwo		Gmina		Miejscowość			
Ulica		Nr domu		Nr lokalu			
				Telefon służbowy			
				Faks służbowy			
				Kod pocztowy			
Działalność w zakresie:⁷⁾							
W		Zb		Od			
Un		Ok					
☐		☐		☐			
☐		☐		☐			
Miesiąc	Masa wytworzonych odpadów	Masa odebranych odpadów komunalnych	Masa przyjętych odpadów	Nr karty przekazania	Gospodarowanie odpadami		
					we własnym zakresie	odpady przekazane	imię i nazwisko

	[Mg] ^{8,9)}	[Mg] ^{8,10,11)}	[Mg] ⁸⁾	odpadu ¹²⁾	masa [Mg] ^{8,13)}	metoda odzysku R ¹⁴⁾	metoda unieszkodliwiania D ¹⁵⁾	masa [Mg] ⁸⁾	nr karty przekazania odpadu ¹⁶⁾	osoby sporządzającej

Objaśnienia:

- 1) W przypadku wytwarzania, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów należy sporządzać osobną kartę ewidencji odpadu dla każdego miejsca prowadzenia działalności, z wyjątkiem usług, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 22 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. W przypadku odbierania odpadów komunalnych należy sporządzić osobno kartę dla każdej gminy, z terenu której odpady komunalne są odbierane. Nie dotyczy komunalnych osadów ściekowych stosowanych w celach, o których mowa w art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, prowadzącego zakład przetwarzania, o którym mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495, z późn. zm.), w zakresie odpadów powstałych w wyniku demontażu zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, oraz prowadzącego stację demontażu i prowadzącego punkt zbierania pojazdów, o których mowa w ustawie z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. Nr 25, poz. 202, z późn. zm.), w zakresie gospodarowania pojazdami wycofanymi z eksploatacji.
- 2) Zgodnie z katalogiem odpadów stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
- 3) Dotyczy działalności w zakresie unieszkodliwiania PCB.
- 4) Podać imię i nazwisko lub nazwę posiadacza odpadów. W przypadku odbierania odpadów komunalnych posiadaczem obowiązującym do wypełnienia karty ewidencji odpadu jest przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- 5) Podać adres zamieszkania lub siedziby posiadacza odpadów.
- 6) Podać adres miejsca prowadzenia działalności. W przypadku posiadania decyzji na prowadzenie działalności na terenie całego kraju lub na określonym obszarze należy wskazać adres siedziby lub

miejsca zamieszkania posiadacza odpadów. W przypadku przedsiębiorcy, który uzyskał zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, należy podać województwo i gminę.

- 7) Zaznaczyć symbolem X właściwy kwadrat: W – wytwarzanie odpadów, Zb – zbieranie odpadów, Od – odzysk, Un – unieszkodliwianie odpadów, Ok – odbieranie odpadów komunalnych.
- 8) Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- 9) Nie dotyczy odpadów komunalnych.
- 10) Odpady komunalne w rozumieniu definicji zawartej w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 11) Wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- 12) Podać nr karty przekazania, na podstawie której odpad został przyjęty. W przypadku przywozu odpadów na terytorium kraju należy wpisać „Przywóz do RP”. W przypadku przyjmowania odpadów z innego miejsca prowadzenia działalności danego posiadacza odpadów należy wskazać to miejsce, podając województwo, nazwę miejscowości, ulicę, nr domu i lokalu. W przypadku przyjmowania odpadów od posiadacza zwolnionego z obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów rubryka pozostaje niewypełniona.
- 13) Podać masę odpadów zagospodarowanych we własnym zakresie.
- 14) Symbole R określają procesy odzysku zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 15) Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 16) Podać nr karty przekazania odpadu, którą został przekazany innemu posiadaczowi odpadów. W przypadku wywozu odpadów poza terytorium kraju należy wpisać „Wywóz poza RP”. W przypadku przekazania odpadów osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym niebędącym przedsiębiorcami do wykorzystania na własne potrzeby zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach należy wpisać „Przekazane os. fiz.”. W przypadku przekazywania do innego miejsca prowadzenia działalności danego posiadacza odpadów należy wskazać to miejsce, podając województwo, nazwę miejscowości, ulicę, nr domu i lokalu.

Wzór "Karty Przekazania Odpadu".

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU		Nr karty ¹⁾	Rok kalendarzowy
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad ^{2,3)}	Transportujący odpad ^{2,4)}		Posiadacz odpadów, który przejmuje odpad ²⁾
Adres ⁵⁾	Adres ^{5,6)}		Adres ⁵⁾
Nr REGON ⁶⁾	Nr REGON ^{6,7)}		Nr REGON ⁶⁾
Miejsce przeznaczenia odpadów ⁸⁾			
Rodzaj procesu przetwarzania, któremu powinien zostać poddany odpad ⁹⁾			
Wnioskuje o wydanie dokumentu potwierdzającego odzysk lub recykling ¹⁰⁾		TAK ☐	NIE ☐
Kod odpadu ¹¹⁾	Rodzaj odpadu ¹¹⁾		
Data/miesiąc^{12,13)}	Masa przekazanych odpadów [Mg]¹⁴⁾	Numer rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy^{7,15)}	

Potwierdzam przekazanie odpadu	Potwierdzam wykonanie usługi transportu ^{4,6)}	Potwierdzam przejęcie odpadu
data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis

Objaśnienia:

- 1) Numer jest nadawany przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.
- 2) Podać imię i nazwisko lub nazwę podmiotu.
- 3) W przypadku odpadów komunalnych do wypełnienia karty przekazania odpadu jest obowiązany przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- 4) Dotyczy przedsiębiorcy transportującego odpady, niebędącego posiadaczem odpadów, działającego na zlecenie innego posiadacza odpadów, który zlecił mu wykonanie usługi transportu odpadów.
- 5) Podać adres zamieszkania lub siedziby podmiotu.
- 6) O ile posiada.
- 7) W przypadku gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich transportujących odpad z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.
- 8) Podać adres miejsca odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu transportującemu odpady.

- 9) Dotyczy stacji demontażu w przypadku przekazywania odpadów powstałych w wyniku demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji. Podać symbol R lub D. Symbole R określają procesy odzysku zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 10) Dotyczy dokumentów wystawianych przez prowadzących odzysk lub recykling na podstawie ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 90, poz. 607, z późn. zm.).
- 11) Zgodnie z katalogiem odpadów stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
- 12) W przypadku odpadów niebezpiecznych podać datę przekazania odpadu.
- 13) Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadu lub jako zbiorcza karta przekazania odpadu, obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego transportującego odpady temu samemu posiadaczowi odpadów.
- 14) Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- 15) Dotyczy odpadów niebezpiecznych

Załącznik nr 7

....., dnia.....

.....

.....

.....

(nazwa i adres wykonawcy prac nr telefonu)

ZGŁOSZENIE**przystąpienia do prac polegających na zabezpieczeniu/usunięciu*
wytrobów zawierających azbest.**

Zgodnie z wymogami § 6 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy i
Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r., **w sprawie sposobów i warunków
bezpiecznego użytkowania i usuwania wytrobów zawierających azbest**

(Dz.U. z 2004 r. Nr 71 póź. 649) zgłaszam/y* rozpoczęcie prac związanych z
zabezpieczeniem/usunięciem* wytrobów zawierających azbest na podstawie decyzji

.....z dnia.....

Nr zatwierdzającej program gospodarowania

odpadami niebezpiecznymi w.....

(rodzaj obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej)

na nieruchomości położonej w.....

przy ulicy.....nr.....,

nr ewidencyjny działki.....stanowiącej własność

.....

1. Rodzaj i nazwa wytrobu (gęstość objętościowa i ilość).....

2. Termin rozpoczęcia prac.....

3. Termin zakończenia prac.....

4. Liczba pracowników, którzy przebywać będą w kontakcie z azbestem

Zobowiązuję/my* się do przedłożenia nowego zgłoszenia w przypadku zmiany warunków prowadzenia robót.

Załącznik :

- kopia aktualnej oceny stanu wyrobów zawierających azbest;

.....

(podpis wykonawcy)

* niepotrzebne skreślić

Załącznik nr 8

Nazwy wyrobów azbestowych i kody odpowiadających im odpadów wraz z przelicznikami.

Kod wyrobu	Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Kod odpadu powstającego z wyrobu	Jednostka miary	Przelicznik na [kg]
W01	Płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie	17 06 05	m ² , kg	15
W02	Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa	17 06 05	m ² , kg	15
W03	Rury i złącza azbestowo-cementowe			
W03.1	rury i złącza azbestowo-cementowe do usunięcia	17 06 05	m, kg	40
W03.2	rury i złącza azbestowo-cementowe do pozostawienia w ziemi	-	m, kg	40
W04	Izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest	17 06 01	m ³ , kg	300
W05	Wyroby cierne azbestowo-kauczukowe	16 01 11	kg	11,5
W06	Przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione (tkaniny i odzież ochronna)	15 02 02	kg	11,5
W07	Szczeliwa azbestowe	17 06 01	kg	
W08	Taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki	17 06 01	kg	11,5
W09	Wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych	17 06 01	kg	
W10	Papier, tektura	17 06 01	m ² , kg	1,5
W11	Inne wyroby zawierające azbest, osobno nie wymienione			
W11.1	otuliny azbestowo-cementowe	17 06 01	m, kg	6
W11.2	kształtki azbestowo-cementowe budowlane (przewody wentylacyjne, podokienniki, osłony kanałów spalin)	17 06 05	m ² , kg	15
W11.3	kształtki azbestowo-	16 02 13	kg	

	cementowe elektroizolacyjne			
W11.4	płytki PCV	17 09 03	m ² , kg	5
W11.5	płyty ogniochronne	17 06 01	m ² , kg	20
W11.6	papy, kity, i masy hydroizolacyjne	17 09 03	kg	
W11.7	sprzęt gospodarstwa domowego	20 01 35	kg	
W11.8	ubrania robocze, maski, filtry zanieczyszczone azbestem	15 02 02	kg	
W11.9	inne wyżej nie wymienione		kg	
W12	Drogi			
W12.1	drogi zabezpieczone	-	km, m ²	
W12.2	drogi niezabezpieczone	-	km, m ²	

UWAGA - jeżeli podano ilości wyrobów w innych jednostkach niż podane w tabeli prosimy o stosowanie następujących przeliczników:

dla W01 i W02: 1 m³ = 1350 kg

dla W05, W06 i W08: 1 m² = 11,5 kg

Załącznik 9

Informacja z inwentaryzacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska – stan na maj 2020 r.

8. BIBLIOGRAFIA

1. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032;
2. Informator o zadaniach jednostek samorządu terytorialnego dla realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” - materiał przygotowany przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2005;
3. www.mgip.gov.pl;
4. www.bazaazbestowa.gov.pl;
5. www.polskabezazbestu.pl.
- 6.

UZASADNIENIE

Głównymi założeniami „Programu usuwania azbestu i wyrobów azbestowych z terenu Gminy Santok na lata 2020 – 2032 – aktualizacja” jest realizacja zadań w następującym zakresie:

- usunięcie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest,
- coroczna aktualizacja przeprowadzanej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz modernizacja bazy danych o ich lokalizacji,
- okresowa weryfikacja oraz aktualizacja zapisów przedmiotowego dokumentu,
- określenie harmonogramu realizacji zadań ujętych w niniejszym programie,
- określenie kierunku działań na pozyskanie dofinansowania ze źródeł zewnętrznych.

Niniejszy „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 – 2032 - aktualizacja” objął skorygowaną ilość eternitu występującego na obszarze gminy Santok, w związku z przeprowadzoną inwentaryzacją azbestu w maju 2020r.

Ponadto, w myśl art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 283) wystąpiono z pismem z dnia 04.06.2020r. znak: RGKROŚ.6232.4.7.2020.JFD do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp. z prośbą o wyrażenie zgody na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla w/w programu.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. w piśmie z dnia (znak:) oraz Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Gorzowie Wlkp. w piśmie z dnia (znak:) wyrazili zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Santok na lata 2020 – 2032 - aktualizacja”.

Biorąc pod uwagę powyższe, zasadne jest podjęcie niniejszej uchwały i wdrożenie jej zapisów do realizacji.